

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ҚАТАР ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 15 декабрь куни Қатар Давлатининг Қонун устуворлигини таъминлаш ва коррупцияга қарши курашиш бўйича маркази Васийлик кенгаши раиси Али Муҳсин ал-Маррий бошчилигидаги делегацияни қабул қилди.

Учрашув аввалида раис Али Муҳсин ал-Маррий давлатимиз раҳбарига Қатар Амири Тамим бин Ҳамад Ол Сонийнинг салом ва энг зғу тилақларини етказди.

Ўзбекистон билан Қатар ўртасидаги кўп қиррали муносабатлар жадал ривожланиб бораётгани мамнуният билан қайд этилди. Узаро савдо ва инвестициялар ҳажми ортмоқда, йирик қўшма лойиҳалар тайёрланмоқда ва амалга оширилмоқда.

Бўлажак муҳим халқаро тадбир — Қатар Амири ташаббуси билан таъсис этилган "Коррупцияга қарши курашишда улкан ютуқлар учун" глобал мукофотини топириш маросимини Ўзбекистонда ўтказишга тайёргарликнинг бориши кўриб чиқилди.

Коррупцияга қарши курашиш соҳасида амалий ҳамкорликни янада кенгайтириш, тажриба алмашиш ва қўшма таълим дастурларини амалга оширишдан икки томон ҳам манфаатдор экани тасдиқланди.

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

ИСЛОҲОТЛАР ДАСТУРИНИНГ НАТИЖАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ БЎЙИЧА ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 15 декабрь куни иқтисодий ривожланиш, самарали бошқарув ва халқаро ҳамкорлик масалалари бўйича маслаҳатчи Сума Чакрабарти билан учрашув ўтказди.

Мамлакатимиздаги ижтимоий-иқтисодий ислохотлар дастурининг натижадорлигини ошириш борасидаги чора-тадбирларнинг бориши ва келгуси режалар кўриб чиқилди.

Инвестиция ва ишбилармонлик муҳитини такомиллаштириш, хориждаги етакчи компания ва молиявий институтларни жалб қилган ҳолда иқтисодийнинг турли тармоқларида йирик

лойиҳаларни илгари суриш бўйича олиб борилаётган ишлар самарадорлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилди.

Ўзбекистоннинг Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлиши жараёни ва мамлакатимизнинг халқаро рейтинглардаги ўрнини юксалтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

ЎЗА

БУГУННИНГ ГАПИ

“BETTER COTTON” ДАСТУРИ ЎТГАН БИР ЙИЛ ДАВОМИДА МУҲИМ НАТИЖАЛАРГА ЭРИШИЛДИ

Юртимизда ўтган йилнинг ноябрь ойида “Better Cotton Initiative” (BCI) нодавлат ноғижорат ташкилотининг “Better Cotton” дастури расман ишга туширилган эди. Пахта етиштириш тажрибаси ва тўқимачилик саноатида яхшиланган шароит тамойилига асосланган мазкур дастурнинг аҳамияти катта. Бинобарин, мутахассислар ушбу стандарт тартибларига мос етиштирилган пахтани етказиб беришнинг айна вақти, дея ҳисоблайди.

Давоми 2-бетда

ЁШЛАР БИЛАН ИШЛАШ ТИЗИМИ БЎЙИЧА АХБОРОТ БЕРИЛДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 15 декабрь куни ёшлар сиёсатида амалга оширилган ишлар ва келгуси йилдаги устувор вазифалар бўйича ҳисобот билан танишди.

Бу борадаги чора-тадбирлар 7 та йўналишда амалга оширилди. Давлатнинг алоҳида эътиборига муҳтож 396 минг нафар ёшлар мутасадди раҳбарларга бириктирилиб, улар билан индивидуал ишлаш орқали 331 мингнинг ҳаётда ўз ўрнини топишига кўмаклашилди. Жумладан, 94 минг нафарнинг бандлиги таъминланди, 56 минг касб-хунарларга ўқитилди.

“Ёшлар дафтари” орқали кўрсатилган ёрдам турлари сони 30 тага етди, муружатларни кўриб чиқиш муддати эса 30 кундан 5 кунгача қисқарди.

Жорий йилда ёшлар етакчилари тавсияси билан 338 минг нафар йигит-қизга 444 миллиард сўмлик ёрдам кўрсатилди. Хусусан, талабаларнинг шартнома маблағлари тўланди, хорижий тиллар ва замонавий касбларга ўқитиш харажатлари қоплаб берилди. Ишсиз ёшларга меҳнат қуроллари ажратилди.

Ҳар бир маҳаллада “Ёшлар бандлиги дастури” амалга оширилиб, жорий йилда 236 минг нафар ишсиз йигит-қиз ва 189 минг нафар мактаб битирувчисининг бандлиги таъминланди.

“Беш ташаббус олимпиадаси” бу йилдан бошлаб 4 та йўналишда — маҳалла, мактаб, профессионал таълим ва олийгоҳлар тизимида ўтказилиб, жами 12 миллион нафар ёшлар камраб олинди. Унда ғолиб бўлган ёшларнинг маҳаллаларида жами 623 та спорт майдончаси барпо этилди.

Истеъдодларни қўллаб-қувватлаш мақсадида Тошкент шаҳридаги Ёшлар ижод саройида кечяо-кундуз фаолият юритадиган илк “Креатив парк” фойдаланишга топширилди. “Заковат” ва бошқа интеллектуал ўйинларга 2 миллион нафар ёшлар жалб қилинди.

Президентимизга Навоий вилоятида барпо этилган Тўдақул халқаро шахмат мактаби тўғрисида ҳам маълумот берилди.

Замонавий инфратузилма билан таъминланган ушбу мактаб йил давомида 1 минг 700 нафар ўғил-қизни ўқитиш ва 15 минг нафар ёшни турли тадбирлар билан

камраб олиш имкониятига эга. У ерда жаҳон ва Осиё чемпионатлари, университетларда каби халқаро мусобақаларни ўтказиш учун барча шарт-шароит яратилган.

Давлатимиз раҳбари ушбу мактабга халқаро гроссмейстерларни олиб келиб, олис ҳудудлардаги иқтидорли болаларни ҳам жалб қилиш, улар учун шахмат бўйича қисқа муддатли оромгоҳлар ташкил қилиш ва тегишли сертифицикатлар беришни йўлга қўйиш бўйича кўрсатмалар берди. Шунингдек, у мамлакатимиздаги барча умумтаълим мактаблари учун тажриба ва методика манбаи бўлиши кераклиги, шахмат дарсларини олиб бориш жараёнини рақамлаштириш лозимлиги кўрсатиб ўтилди.

Йиғилишда ёшлар билан ишлаш борасида 2024 йилга мўлжалланган устувор вазифаларга ҳам эътибор қаратилди.

Ҳар бир ҳудуд, вазирлик ва идоралар тизимида ёшлар билан ишлаш бўйича янги чаралар жорий этилади. Ёшлар етакчиси тавсияси билан бериладиган ёрдам турлари трансформация қилиниб, асосий эътибор уларни замонавий касб-хунарга ўргатишга қаратилади.

Болаларнинг кўникмалари, қизиқишлари ва истеъдодини ривожлантириш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида Ўзбекистон болалар ташкилотини тузиш тақлифи билдирилди. Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрлар тайёрлаш борасидаги илмий-тадқиқот ва таҳлилий ишларни такомиллаштириш зарурлиги қайд этилди.

“Ибрат фарзандлари” лойиҳаси орқали хорижий тилларни ўрганаётган ёшлар сонини 1 миллион нафарга, “Мутлоа” дастури орқали ёш китобхонлар сонини 1,5 миллион нафарга етказиш чоралари кўрилади. Бунинг учун ҳудудларда қўшимча инфратузилма барпо этилиб, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, иқтидор ва истеъдодини рўёбга чиқариш учун янада кенг шароитлар яратилади.

ЎЗА

ТАРАҚИЁТ ЙЎЛИ

“ИЖТИМОЙ ДАВЛАТ” ТАМОЙИЛИ

ҳар биримизга тенглик ва адолат принципи асосида муносиб яшаш шароитини яратмоқда

Жорий йил мамлакатимиз ҳаётида муҳим сиёсий-ижтимоий воқеаларга бой бўлди. Хусусан, 30 апрель куни бўлиб ўтган умумхалқ референдумида янги тахрирдаги Конституциямиз қабул қилинди.

Бош қонунимизда барча қатлам манфаатлари инобатга олингани, “Ўзбекистон — ижтимоий давлат” тамойили муҳрланиб, давлатнинг бу соҳадаги мажбуриятлари билан боғлиқ нормалар уч баробар ошгани унинг чинакам халқ Конституцияси бўлганидан далолат беради. Зеро, “инсон қадр” тушунчаси “ижтимоий давлат” тушунчаси билан чамбар-час боғлиқ бўлиб, ушбу ғоянинг туб негизиде, аввало, инсон қадрини улуғлаш, инсонга хизмат қилишдек олижаноб мақсад мужассам. Ижтимоий давлат эса ҳар бир инсон учун ижтимоий тенглик ва адолат принциплари асосида муносиб яшаш шароитини яратиб беради.

Давоми 3-бетда

МУНОСАБАТ

Бугунги кунда бутун дунё иқлим ўзгаришлари — чўлланаш, сув тақчиллиги, ерлар деградацияси, қурғоқчилик каби табиий офатлардан азият чекмоқда. БМТнинг яқинда Дубай шаҳрида бўлиб ўтган Иқлим ўзгариши бўйича конференцияси мазкур глобал муаммолар оқибатларини камайитиришга қаратилган тақдир ва ташаббусларга бой бўлгани, 2014 йил Париж саммитида имзоланган битимда белгиланган мақсадларга қандай эришилаётгани сарҳисоб қилингани ва экологик муаммолар ечимига қаратилган муҳим қарорлар қабул қилингани билан аҳамияти бўлди.

ИҚЛИМНИ АСРАШ БОРАСИДА ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИ ВА ТАШАББУСЛАРИ экологик муаммолар оқибатларини юмшатишга хизмат қилмоқда

Давлатимиз раҳбари мазкур конференциядаги нутқида дунёнинг 170 дан зиёд мамлакатни давлат ва ҳукумат раҳбарлари, нуфузли халқаро ташкилотлар ва молиявий институтлар масъуллари эътиборини иқлим ўзгаришига

қарши фақат бирдамлик ва кенг халқаро ҳамкорлик орқали самарали курашиш мумкинлигига қаратиб, бу борада қатор тақдир ва ташаббусларни илгари сурди.

Давоми 4-бетда

БИЗ ВА ДУНЁ

ОЛТИАРИҚ УЗУМЛАРИ НЬЮ-ЙОРКДА ҲАМ ХАРИДОРГИР

Олтиариқ туманидан АҚШга тажриба тариқасида олиб борилган узум икки кунда сотилди.

АҚШда ўтказилган маркетинг таҳлилларига кўра, Ўзбекистондан тажриба тариқасида етказилган хусайни навли узум таъми ва кўриниши америкалик харидорлар ўртасида катта қизиқишга сабаб бўлди.

Ноябрь ойи бошида Нью-Йорк шаҳрига Фарғона вилоятининг Олтиариқ туманидан тажриба тариқасида етказилган бир тонна узумнинг барчаси маҳаллий аҳоли томонидан икки кунда харид қилинди. Шу сабаб юртимиздан янги узумнинг янада каттароқ партиясини етказиш бўйича музокаралар бошланган эди. Натигада жорий йил 14 декабрь куни АҚШнинг “E.L.A. Superior Produce Inc.” ва Фарғона вилоятидаги

“Серахун” масъулияти чекланган жамияти ўртасида умумий қиймати 2 миллион долларга тенг қўшимча экспорт шартномаси имзоланди.

Ҳужжатга мувофиқ, Фарғона деҳқонлари томонидан етиштирилган 250 тонна узум ҳаво транспорти орқали Нью-Йорк шаҳрига етказилади ва “NetCos” озиқ-овқат савдо тармоқлари орқали сотилади.

Ўзбек дипломатлари, шунингдек, Ўзбекистондан қурилган меваларнинг АҚШ ва Канадага экспортини йўлга қўйиш бўйича музокараларни давом эттирмоқда.

Вашингтон

“Дунё” АА

БУГУННИНГ ГАПИ

“BETTER COTTON” ДАСТУРИ

Бошланиши 1-бетда

Хозирги кунда BCI стандарти жаҳон бозори талабдир. Қаерда ушбу тамойилларга катта урғу берилса, ўша жойга интилиш кучаяди. Маҳсулот бозори чақон бўлади. Ўзбекистон пахта-сига бугун бутун дунёда талаб юқори эканини инобатга олсак, бу биз учун жуда муҳим.

“Better Cotton Initiative” пахта етиштириш ва қайта ишлашнинг салбий таъсирини бартараф этиш орқали дунё бўйлаб пахта ишлаб чиқаришни ўзгартиришга интилади.

У пахта етиштиришнинг энг мақбул стандартларини бутун дунё бўйича тарғиб қилувчи ташкилот сифатида фермерларга сув ва ер ресурсларидан оқилна фойдаланиш, тупроқ унумдорлигини сақлаб қолиш, ўсимликларга химоя воситалари зарарли таъсирининг олдини олиш, пахта толаси сифатини сақлаб қолиш, меҳнат хавфсизлигини таъминлаш, суғоришнинг самарали усуллари қўллаш, кимёвий ўғитларни камайтириш бўйича тренинглари ташкил этади. Бошқача айтганда,

бир йил бўлди ва ўтган вақт мобайнида биз бир қатор ишларни амалга оширдик, — дейди “Better Cotton” дастури катта менежери Рейчел Беккет. — Хусусан, январь ойида Ўзбекистонда биринчи лицензиямизни тақдим этган бўлсак, июнь ойида Тошкентда бўлиб ўтган “Тўқимачилик ҳафталиги” доирасида ташкил этилган “Тўқимачилик санаотида ижтимоий тадбиркорлик” мавзусида ўтказилган халқаро форумда иштирок этдик. Унда Одам савдосига ва мажбурий меҳнатга қарши курашиш миллий комиссияси, “Ўзтўқимачилик санаот” уюшмаси ўртасида 2023-2024 йилларда “Барқарор ривожланиш бўйича ҳам-

— барқарорлик ва самарали меҳнат тизимини ўрнатилиш орқали фаолиятни кенгайтириш, учинчиси — манфаатдор тарафларнинг хабардорлигини ошириш ҳамда туртинчиси — стратегик вазифаларни ишлаб чиқиш.

Этиборлиси, бир йилда фаолиятимизни икки баробар кенгайтирдик. Ҳамкор фермерларимиз кўпайди. Дастур тамойилларини бутун республика бўйлаб жорий этишда яхши натижаларга эришдик. Хусусий сектор билан ҳам фаолиятимизни жадаллаштирялми. Ўзбекистоннинг еттига ҳудудидан семинар-тренинглари, тадбирлар ташкил этилиб, уларга 200 дан ортиқ фермерлар жалб қилинди.

Шунингдек, Германия халқаро ҳамкорлик ташкилоти (GIZ) билан бирга мингдан ортиқ иштирокчиларга гендер тенглик, меҳнат шартлари хусусида махсус тренинглари ўтказдик. “Better Cotton”нинг асосий йўналишларидан бири мониторинг олиб боришдир. Бу — муаммоларни аниқлаш ва уларга ечим топишда катта аҳамиятга эга.

Айтиш керакки, сўнги йилларда мамлакатимизда аграр соҳани қўллаб-қувватлаш, ислоҳ қилишга катта этибор қаратилмоқда. Хусусан, тармоқни янги босқичга олиб чиқиш мақсадида “Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегияси” ишлаб чиқилган. Унда белгиланган 9 та устувор йўналиш қисқа ва узоқ муддатли ислохотларни амалга оширишга қаратилган бўлиб, айти пайтда улар асосида кенг қамровли ишлар амалга оширилмоқда.

Пахтачиликни замона мос такомиллаштириш шулар сирасига кирди. Бундай ўзгаришлар Президентимизнинг яқинда қишлоқ хўжалиги ходим-

ларига йўллаган байрам табригида ҳам алоҳида қайд этилди. Табрикда ҳар бир қарич ердан ҳамда ҳар бир томчи сувдан унумли фойдаланишга, доимо изланиб, ўзига хос тажриба яратган инсонлар ҳақиқий ватанпарвар сифатида қадрланиши таъкидланиш баробарида, жорий йилда ҳам мана шундай кластер ва фермерлар томонидан 100 минг гектар ер фойдаланишга киритилгани, иқлим ўзгариши, глобал иссиқ оқибатда сув тақсирлигининг олдини олиш учун 500 минг гектарда сув тежовчи технологиялар жорий қилиниб, 3 миллиард куб метр сув тежалгани айтиб ўтилди.

Соҳада замонавий илм ва инновацияларга асосланган ресурстежамкор технология ҳамда агротехник тадбирлар тўғрисида биологик ва биотехнологиялар ҳисобига тупроқ сифати яхшиланиб, биргина пахтачиликда ҳосилдорлик 10 фоизга ошгани эътироф этилди. “Better Cotton” дастури айнан табиийликка таянади. Демак, унинг нафақат пахта толаси ёки ундан тайёрланган маҳсулотлар бозори учун, балки етиштиришдаги иқтисодий самарадорликда ҳам аҳамияти катта.

— Шунингдек, керакки, мазкур дастурнинг Ўзбекистонда жорий этилиши катта муваффақият, — дейди “Ўзтўқимачилик санаот” уюшмаси раиси Илҳом Ҳайдаров. — Чунки бу янги Ўзбекистонда амалга оширилган ётган ислохотларга ҳамроҳанг ва Президентимиз илгари сураётган ташаббуслар, олиб борилаётган ислохотлар дунё ҳамжамияти томонидан эътироф этилаётганини аниқлади.

Этиборлиси, пахтачиликнинг халқаро даражада қабул қилинишига бир неча йил мобайнида тайёргарлик қўрилган. Негаки, илгари пахтачигарлик

этибор бошқача эди. Ҳозир эса кўриб турибмизки, дунёда тан олинган дастур Ўзбекистонда ўз ишини самарали олиб бормоқда. Барча ушбу ташкилот лицензиясини олишни хоҳлайди. Чунки бугун жаҳон бозоридида ҳар бир маҳсулот нимадан ишлаб чиқарилган, қиммат қилган, етиштиришда нимадан фойдаланилган — барча жиҳатлар инобатга олинади. “Better Cotton” дастури эса бу каби саволларга жавоб беради.

Мамлакатимизда кластер тизими йўлга қўйилгани бу борада тўлиқ кузатувчанликни таъминлаб беради. Буни нафақат ҳамкорларимиз, балки эксперт ва мутахассислар ҳам қабул қилади.

Кластер тизимига ўтиш мамлакатимиз қишлоқ хўжалигида ҳам, тўқимачилик соҳасида ҳам қисқа вақт ичида чуқур ўзгаришларга замин яратди. Шу нуқтаи назардан, Ўзбекистонда мазкур дастурнинг бошланиши юртимиз пахта санаоти учун муҳим босқич бўлиб, шаффоқлик ва барқарор ишлаб чиқариш кафолатини таъминлайди. Бу ютуқлар тўқимачилик маҳсулотларини экспорт қилиш имкониятимизни сезиларли даражада оширади.

Яна бир гап. “Better Cotton” янги тамойилларни амалга киритяпти. Ўйлашимча, уларни амалга ошириш қийин бўлмайди. Чунки ушбу мезонларнинг бир нечтаси бизда жорий қилиб бўлинган. Масалан, гендер тенглик масаласи юртимизда муаммосиз қабул қилинган. Қолаверса, иқлим ўзгаришларига бўлган муносабатлар, сувни тежаш масалалари давлатимиз раҳбарининг доимий эътиборида. Булар Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотлар нақадар тўри эканини билдиради.

Бундай ўзгаришлар тўқимачилик санаоти экспортда ҳам ўз ақсини топмоқда. Яъни мамлакатимиз тўқимачилик маҳсулотлари экспорти йил сайин ошиб борапти. Масалан, жорий йилда экспорт ҳажми 3 миллиард доллардан ортиди. Қолаверса, юртимизга инвесторларнинг эътибори ҳам ошиб борапти. Қисқа қилиб айтганда, пахта етиштиришдаги янги мезонлар нафақат тўқимачилик санаоти, балки бутун иқтисодий тизимда натижасини кўрсатади.

Дарҳақиқат, мамлакатимизда “Better Cotton” дастури амалга оширилиши тикув-тўқимачилик санаотига замонавий, энергия тежовчи технологияларни кенг татбиқ этиш, ишлаб чиқаришнинг экологияга таъсирини камайтириш билан бирга, ходимларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш, меҳнат муносабатларини халқаро стандартлар асосида такомиллаштириш, муносиб ва хавфсиз меҳнат шартларини яратишга хизмат қилмоқда. Буни бугун кластерлар вакиллари ўз фаолиятида билиб, сезиб турибди.

— Аслида, “Better cotton” тамойиллари жуда мураккаб шартлар эмас, — дейди “Samarqand Cotton” кластери вакили Ашраф Шоназаров. — Негаки, пахтачилик соҳасида олиб борилаётган изчил ислохотлар натижасида қўлга меъёрий талаблар тартибга солингани бизга жуда катта ёрдам бўлди. Яъни тамойилларни осон ўзлаштиришимизда қўл келди.

Шу билан бирга, бунгача айрим ишларни бетартиб амалга оширганамиз ҳам бор гап. BCI тамойиллари асосида эса тахминий ҳаракатларга чек қўйилди. Улар аниқ ҳисоб-китоб ва ҳужжатлар талаби билан амалга оширилади бошланди. Шунингдек, меҳнат муносабатлари яхшиланди. Экологияга эътибор кучайди. Тупроқ ва сувни бошқаришда самарадорликка эришилди. Экинни тахминий озиклантириш орқали тупроқни билиб-билмай зарарлантириб қўйганимиз. Тамойиллар бундай ҳолатларнинг олдини олади. Буларнинг бари қорхона ривожига хизмат қилади. Масалан, бу йил кластеримизга қарашли “Навбахор текстиль” қорхонамиз учун 1300 гектар майдонда ушбу талаблар асосида пахта хомашеси етиштирилди.

Олдин маҳсулотга харидор топиш кластерларнинг, таъбир жоиз бўлса, “бош оғриғи” эди. Бугун бу муаммо эмас. BCI лицензияси тўғрисида харидорлар, дунё тўқимачилик соҳасидаги брендлар вакиллари бизни излаб келяпти. Булар, табиийки, ҳар қандай қорхона фаолиятини кенгайтириш, янги лойиҳаларни ишга туширишга катта тўртки беради.

Жорий йил мамлакатимизда 3 миллион 800 минг тонна пахта хомашеси хосили йиғиб-териб олинди. Бу чакана ракам эмас. Кейинги йилларда юртимиз пахтачилик тармоғида юқори сифатли, санаотбоп тола олишга ҳам катта эътибор қаратилмоқда. Мазкур қорхонада янги ташаббуслар, самарали лойиҳалар илгари сурилмоқда.

Президентимиз ҳузурда 12 декабрь куни пахта хомашесини етиштириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирларига бағишлаб ўтказилган йиғилишда бунга алоҳида эътибор қаратилди. Йиғилишда пахта уруғчилигини ривожлантириш, ҳосилдорлигини ошириш масалалари ҳам кўриб чиқилди.

Жумлада, тажриба тариқасида 14 та туманининг балл бонитети паст, сув таъминоти оғир бўлган ҳудудларда юқори ҳосилдор маҳаллий ва хорижий навлар жойлаштирилиши белгиланди. Хориждан олиб қилинадиган пахта навлари учун алоҳида агротехника ҳамда соддалаштирилган карантин талабларини жорий этиш, ушбу навларни етиштиришни махсус карантин кузатувида ва Пахтачилик кенгаши илмий курсатмаси асосида олиб бориш муҳимлиги қайд этилди.

Кўринадикки, пахтачиликда амалга оширилаётган мажбурий меҳнатдан холи, тоза, сифатли ва санаотбоп маҳсулот етиштириш босқичидаги ишлар бу каби янгиланишларга хос тарзда такомиллашиб бераверади.

Дилшод УЛУҒМУРОДОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

“КЛАСТЕР ТИЗИМИГА ЎТИШ МАМЛАКАТИМИЗ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ҲАМ, ТЎҚИМАЧИЛИК СОҲАСИДА ҲАМ ҚИСҚА ВАҚТ ИЧИДА ЧУҚУР ЎЗГАРИШЛАРГА ЗАМИН ЯРАТДИ. ШУ НУҚТАИ НАЗАРДАН, ЎЗБЕКИСТОНДА МАЗКУР ДАСТУРНИНГ БОШЛАНИШИ ЮРТИМИЗ ПАХТА САНОАТИ УЧУН МУҲИМ БОСҚИЧ БЎЛИБ, ШАФФОҚЛИК ВА БАРҚАРОР ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КАФОЛАТИНИ ТАЪМИНЛАЙДИ. БУ ЮТУҚЛАР ТЎҚИМАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ ЭКСПОРТ ҚИЛИШ ИМКОНИЯТИМИЗНИ СЕЗИЛАРЛИ ДАРАЖАДА ОШИРАДИ.

“Better Cotton” дастури “яшил” санаотга ўтишни муҳим босқичдир.

— Пахта санаоти барқарорлигини таъминлаш мақсадидаги мазкур ташаббус — “Better Cotton” дастури Ўзбекистонда амалга киритилганига

қорликдаги тадбирлар режаси”, яъни “Йўл харитаси”ни имзолади.

Умуман олганда, биз дастур доирасида тўртта йўналишга эътибор қаратдик. Биринчиси — самарали бошқарув тизимини йўлга қўйиш, иккинчиси

ИНСОН КАДРИ УЧУН

ҲЕЧ КИМ ЎЗ МУАММОЛАРИ БИЛАН ЁЛҒИЗ ҚОЛМАЙДИ

Саккиз йиллик дард чекинди

Кегейли туманининг “Янгибозор” овул фуқаролар йиғинида истиқомат қилувчи Гулсара Махсумбаева 8 ёшли қизалоқ. У юрак хасталиги билан туғилган эди. Унинг дарддан чеккан азоблари ўзига ва волидасига аён. Онаси бечора Аллоҳдан қизининг соғайиб кетишини тилаб, қанча куну тунларни бедор ўтказмади, дейсиз.

Уша пайтда жарроҳлик амалиёти учун 30 миллион сўм пул керак эди, аммо топишни имкони бўлмади. Ниҳоят, умр йўлдоши хорижга иш излаб кетишга қарор қилди. Уша кунларда оилага давлатимиз томонидан ёрдам кўрсатилди. Гулсаранинг жаҳжи юраги Нукус шаҳрига ташриф буюрган америкалик шифокорлар томонидан операция қилинди. Ҳозир унинг саломатлиги ва ўқишлари яхши.

Бир неча босқичда филтрланади

Аҳолини тоза ичимлик сув билан таъминлаш бугунги кунда долзарб масала ҳисобланади. Шу мақсадда ҳудудларда сувни филтрлаш иншоотлари қурилмоқда. Яқинда Беруний туманининг “Тинчлик” овул фуқаролар

йиғинидаги иккита қишлоқнинг 200 дан зиёд хонадон тоза ичимлик сув билан таъминланди.

— Президентимизнинг 2022 йил 25 октябрдаги “2022-2023 йилларда маҳаллалар инфратузилмасини янада яхшилаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига асосан, 430 миллион сўм маблағ эвазига сувни чўчүклантирувчи станция қурилиб, барча керакли жиҳозлар билан таъминланди. Сув ер остидан олиниб, станцияда бир неча босқичда қайта тозалашдан ўтади ва истеъмолга яроқли ҳолга келтирилади. Станциянинг мунтазам ишлаши учун қуёш панеллари ҳам ўрнатилган. — дейди мазкур овул фуқаролар йиғини раиси Одилбек Тожибеков.

Ҳар бир оила бахтли

Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил 2 февралдаги “Қорақалпоғистон Республикасида аҳоли учун муносиб турмуш шартларини яратиш ва маҳаллалар инфратузилмасини янада яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори асосида Беруний туманида 1189 уй-жойнинг том қисмини таъмирлаш, яшаш учун яроқсиз деб топилган 18 уй-жойни бузиб, қайта қуриш белгиланган эди. Қарор ижроси туманининг ҳар бир маҳалласида таъминланди. “Шаббоз” овул фуқаролар

йиғинида яшовчи Олмагул Тажибаева бугун янги уйда оила аъзолари билан яшаб, ўтаётган ҳар бир кунига шукроналар айтмоқда.

Туманинг Бирлик маҳалласидаги 29 хонадоннинг томи шиферлаб берилди. Уй эгалари кўрсатилган бундай гамхўрликлардан жуда миннатдор. Зеро, фуқароларимиз бугун яхши яшашга, бахтли бўлишга ҳақли.

— 50 йиллик оғуз ушалди, — дейди “Шаббоз” овул фуқаролар йиғини раиси Одилбек Тожибеков. — Энди қор-ёмғирларда уйимдан чакка ўтмайди. Бундан буён челақ, тоғора кўтариб юрмайдиган бўлдим. Бу ишнинг бошида турганларнинг барчасига мингдан-миг раҳмат.

Элликқалъа туманида таъмирландиган 1893 хонадон аниқланган эди. Уларнинг 270 таси турмуш шариоити оғир аҳолига тегишли ва 23 таси яроқсиз ҳолатга келган, бузиб қуриладиган уйлар. Тумандаги “Тошкент” маҳалла фуқаролар йиғинида истиқомат қилувчи боқувчиси йўқ ёлғиз аёл Алия Жаримбетованинг хонадонини янгидан қуриб берилди.

— Бу кунларни кўриб, шундай ажойиб замонада яшаётганимга шукроналар айтаман. Ўтган вақт мобайнида мустақил юртимизда оламшумул ўзгаришлар бўлди. Кўз кўрса қувонадиган, ойнадай текис асфальт йўллари, янги

замонавий уйларнинг кўриниши дилни яйратади, — дейди Қаватқалъа маҳалласида истиқомат қилувчи нуруний Жамаладдин Холмуратов.

Вазирлар Маҳкамасининг юқорида тилга олинган қарори доирасида Элликқалъа туманида 3 миллиард 609 миллион сўмликдан ортиқ ишлар амалга оширилди. Шу кунларда “Гулдурсун”, “Жасорат”, “Навбахор”, “Тоза боғ”, “Оқ олтин”, “Гулистон”, “Шарқ юдузи”, “Ақчакўл”, “Ифтихор”, “Навоий”, “Кичик Гулдурсун”, “Дўстлик”, “Қаватқалъа” маҳалла ва овул фуқаролар йиғинларида ички йўлларга кум-шағал ётқизирилиб, таъмирлаш ишлари олиб боришмоқда.

Янгиланишларнинг ҳақиқий ижодкори

Мамлакатимизда халқ фаровонлигини таъминлаш, хизмат кўрсатиш соҳасини замон талаблари даражасига кўтариш ва аҳоли ҳаётига оид маиший муаммоларни тизимли равишда ҳал этишга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисидаги чекка қишлоқларда яшовчи аҳоли учун ҳам зарур шарт-шароитлар яратилмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2023 йил 21 ноябрдаги “Айрим санаот тармоқларида сифатли ва рақобатбардор маҳ-

сулотлар ишлаб чиқаришга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармонида мувофиқ, импорт ва экспортчи қорхоналарга бир қанча қўлайликлар яратилди. Беруний туманидаги “Райҳон аппарат” масъулияти чекланган жамияти жорий йилда ўз ишини бошлаган эди. 500 кишининг бандлиги таъминланган фабрика тайёр маҳсулотларини Хитой ва Россияга экспорт қилмоқда. Қорхонада кийимларга гўл ва бошқа кўринишдаги суратлар ёпиштирувчи ускуна Швейцариядан келтирилган бўлиб, шу кунларда аустриялик мутахассислар уларни ўрнатиш ишлари билан банд.

— Фабрикадаги бичиш-тиқиш машиналари Япония ва Германиядан келтирилган. Айти пайтда туркиялик мутахассислар чеварларимизга уларни ишлаштириш ўргатмоқда. 2023 йил ноябрда олий ҳолатига қўра, қорхонамиз томонидан 1,5 миллион долларлик

маҳсулот хориж бозорларига чиқарилди, — дейди муассаси иш юритувчиси Ербол Елєев. — Биз сингари экспортчи билан шуғулланувчи қорхоналар учун яратилаётган кенг имкониятлар сабаб Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган товарларнинг жаҳон бозоридида ўз ўрнига эга бўлишига замин яратилмоқда.

Айтиш жоизки, юртимиздаги ислохотлар тўғрисида қисқа даврда амалга оширилган оламшумул ўзгаришлар, янгиланишлар, юксалишлар барча ҳудудларни, энг чекка овул ва маҳаллаларни ҳам қамраб олди. Одамлар ушбу янгиланишларнинг ҳақиқий ижодкорлари бўлмоқда. Бундай хайрли ишлар, аввало, фуқароларимизнинг бахти, фаровон турмуши, ўз ҳаётидан рози бўлиб яшашига хизмат қилмоқда.

Миназатдин ҚУТЛИМАТОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ТАРАКҚИЁТ ЙЎЛИ

“ИЖТИМОЙ ДАВЛАТ” ТАМОЙИЛИ

ҳар биримизга тенглик ва адолат принципи асосида муносиб яшаш шароитини яратмоқда

Мавлуда ХЎЖАЕВА, Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси

Бошланиши 1-бетда

Жойларда бандлик соҳасидаги ишлар самарали ташкил қилиниши ва бандлик дастурлари ижроси таъминланиши устидан парламент назоратини кучайтириш мақсадида Олий Мажлис палаталари томонидан ҳам салмоқли ишлар қилинмоқда. Жумладан, жорий йилнинг ўтган даврида 10 та ҳудудда ўрганишлар ўтказилиб, яқунлари тегишли масъуллар иштирокида муҳокама қилинди.

Президентимиз раислигида жорий йил 25 январь куни камбағалликни қисқартириш, аҳоли бандлигини таъминлаш ва кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш масалалари бўйича ўтказилган видеоселектор йўналишида 2023 йилда 5 миллион кишининг даромадли меҳнат билан бандлигини таъминлаш белгиланган. Бунда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш, хусусан, аҳолига ер бериш орқали 2,6 миллион, хизматлар ва тадбиркорлик соҳасида 2,1 миллион, инвестиция ва саноат бўйича 300 минг кишининг бандлигини таъминлаш мақсад қилинган. Жорий йилнинг 9 ойида эса доимий, вақтинчалик ва мавсумий иш ўринларининг барчасини ҳисобга олганда жами 4 миллион 605 минг кишининг бандлиги таъминланди. Бу борадаги ишлар тизимли равишда давом этмоқда.

Хориждаги ватандошларимизга муносабат ўзгарди

Ташқи меҳнат миграцияси соҳасини янги босқичга кўтариш, меҳнат мигрантлари ва уларнинг оилаларига жорий қилинган имтиёз ва кафолатлари кенгайтириш, хориждаги меҳнат мигрантларини ҳуқуқий, моддий ва ижтимоий қўллаб-қувватлашга

алоҳида аҳамият берилмоқда. Хориждаги ватандошларимиз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, шароитларини яхшилашга эътибор кучайди. Уларни қўллаб-қувватлаш учун алоҳида жағфарма ташкил этилди.

Жорий йил январь-сентябрь ойларига Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги ва хусусий бандлик агентликлари томонидан 31 минг 577 фуқаро хорижий давлатларга ишга жойлаштирилди. Шу даврда 589,3 минг мигрант хориждан қайтди. Улар ўртасида ўтказилган мониторинг натижасида четдан қайтганларнинг 380,5 минг нафари иш билан банд экани аниқланди. Шунингдек, бандлик органлари орқали миграциядан қайтган 79,3 минг фуқаронинг бандлиги таъминланди.

Айни пайтда бу жабадаги ишлар янада кенгаймоқда. Хорижий давлатларга ташкилий меҳнат миграциясини йўлга қўйиш мақсадида фуқаролар уч йўналишда тайёрланмоқда. Биргина Жанубий Кореяга ишга юборилаётган фуқаролар квотаси 3,5 мингдан 9 мингга, Японияга 2 минг, Германия, Буюк Британия, Болгария, Венгрия ва Литвага эса 1 минггага кўпайтирилди.

Меҳнат муҳофазаси ва қонунчилик

Инсон ишсиз қолмаслиги учун қўлида хунари, билими ва етарли тажрибаси бўлиши керак. Бунинг учун эса доимий ўқиш, малака ошириш муҳим. Бугун юртимизда аҳоли, хусусан, меҳнат бозорига кириб келаётган ёшлар учун барча имкониятлар яратилган. Шу мақсадда 32 та мономарказ ва уларнинг филиаллари, 53 та касб-хунар маркази ҳамда 574 та маҳаллада касб-хунарга ўқитиш масканлари фаолият юритмоқда. Жорий йилнинг 10 ойида бу муассасаларга жами 111 минг фуқаро жалб қилинган бўлиб, 66 минг нафари ўқишни тугатган. Ўқишни тугатганларнинг 84 фоизи ҳозир иш билан банд.

Аҳоли бандлиги борасида ҳали муаммолар йўқ эмас. Масалан, иш ўринлари сони меҳнат бозори талабларига тўлиқ мос келмаслиги меҳнат бозорига мувозанат бузилишига, айрим ҳудудларда ишсизлик даражаси ошиб кетишига, ноқонуний меҳнат миграцияси ўсишига олиб келмоқда. Буларнинг ҳаммаси бугунги кунда Ўзбекистонда меҳнат ресурслари балансини тўғри шакллантириш орқали бандлик дастурларини манзилли режалаштиришни тақозо этапти.

Шунингдек, ишсизлар сони тўғрисидаги маҳалладан олинган маълумотлар камбағалликни қисқартириш ва бандлик бўлимидан олинган маълумотларга мос келмаслик ҳолатлари кўп кузатилади. “Аҳоли бандлиги тўғрисида”ги қонунда шахсларни ишсиз деб эътироф этиш шартлари

ва уларни ишсиз деб эътироф этишга ваколатли ташкилотлар аниқ белгиланганига қарамай, жойларда ишсиз фуқаролар сонига оид турли статистик рақамларга дуч келинмоқда. Шу боис, Қонунчилик палатасининг Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси ташаббуси билан ўтказилган “Аҳоли бандлигини таъминлаш самардорлигини оширишда меҳнат ресурслари балансини шакллантиришнинг аҳамияти: муаммолар ва истиқболдаги режалар” мавзусидаги семинарда банд бўлмаган аҳолини масофадан туриб тегишли мутаассадларга иш ёки ишсизликни эътироф этишни сўраб мурожаат қила олиш имкониятини тақдим этувчи платформани ишга тушириш таклифи билдирилган эди.

Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирилик томонидан шахсларни ишсиз деб эътироф этиш ва уларга ишсизлик нафақасини тайинлаш бўйича электрон давлат хизматини кўрсатиш тўғрисидаги регламент тасдиқланиши бандлик соҳаси-

КОНСТИТУЦИЯМИЗДА МАЖБУРИЙ МЕХНАТНИ ТАҚИҚЛАШ БЎЙИЧА КАФОЛАТЛАР ҲАМ ЯНАДА КУЧАЙТИРИЛДИ. ЯЪНИ СУД ҚАРОРИ БИЛАН ТАЙИНЛАНГАН ЖАЗОНИ ИЖРО ЭТИШ ТАРТИБИДАН ЁХУД ҚОНУНДА НАЗАРДА ТУТИЛГАН БОШҚА ҲОЛЛАРДАН ТАШҚАРИ МАЖБУРИЙ МЕХНАТ ТАҚИҚЛАНИШИ БЕЛГИЛАНДИ.

даги муаммоларни аниқлаш ва уларга ечим топиш борасида парламент ва вазирилик ўртасида йўлга қўйилган ҳамкорликнинг ижобий натижаси бўлди. Регламентга кўра, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазириликнинг туман, шаҳар бўлимлари томонидан Ягона интерактив давлат хизматлари портали (ЯИДПХ) орқали йўланган аризага асосан, иш билан банд бўлмаган фуқаролар ишсиз деб эътироф этилиши мумкин. Асосийси, ушбу амалиёт йўлга қўйилиши “Аҳоли бандлиги тўғрисида”ги қонунда белгиланган нормаларни ҳаётга ижтимоий таъминлаш ҳамда аҳоли бандлигига доир статистик кўрсаткичларнинг бир-бирига мувофиқлигини таъминлашга хизмат қилади. Бу билан эса ҳудудларда ишсиз фуқаролар ҳисобини юритиш, уларнинг электрон базасини яратиш орқали манзилли рўйхат шакллантириш ва бандлик ҳолатини таҳлил қилиб бориш бўйича янгича тизим яратилди.

Яна бир муҳим масала — ҳодимларнинг меҳнат ҳуқуқлари таъминланиши борасида ҳам қатор қонун бузилишлари аниқланмоқда. Масалан, жорий йилда Давлат меҳнат инспекцияси томонидан 12 минг 102 та тегишли ва ўрганиш ўтказилиб, 30 минг 714 та қонун бузилиши аниқланган ва 6155 ҳолатда 14,3 миллиард сум жарима

қўлланилган ҳамда 4342 та ёзма кўрсатма берилган. Бу эса иш берувчилар ва ҳодимлар ўртасида меҳнат муносабатларига оид қонунчиликни тарғиб қилиш, уларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишни тақозо этмоқда.

Камбағаллик даражаси 17 фоиздан 12 фоизга туширилади

Айрим хорижий давлатлар қонунчилигида пенсия ва нафақалар миқдори белгиланган минимал истеъмол саватчаси ёки яшаш минимумидан кам бўлмаслиги белгиланган. Бу, албатта, ижтимоий ёрдамга муҳтож аҳолининг келажаки ишончини кафолатлайди. Конституциямизда ҳар ким қариганда, меҳнат қобилиятини йўқотганда, ишсизликда, шунингдек, борувчисини йўқотганда ва қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда ижтимоий таъминот ҳуқуқига эгалиги, қонунда белгиланган пенсиялар, нафақалар ва бошқа турдаги ижтимоий ёрдам миқдори расман белгиланган энг кам истеъмол ҳаражатларидан оз бўлиши мумкин эмаслиги мустаҳкамлаб қўйилган пенсия ва нафақа олувчиларнинг ижтимоий

ҳимояси кафолати бўлди, дейиш мумкин. Бош қонунимизда белгиланган бу муҳим тамойиллар ижросини таъминлаш мақсадида ҳозирги кунда Қонунчилик палатасида “Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида”ги қонуннинг тегишли моддаларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритишга қаратилган қонун лойиҳаси муҳокама қилинмоқда.

Камбағалликни қисқартириш борасидаги ишлар ҳам аҳолининг ижтимоий муҳофазасини таъминлашда муҳим омил бўлмоқда. Бу йўналишдаги саъй-ҳаракатлар натижасида камбағаллик даражасини 17 фоиздан 14,1 фоизга камайитиришга эришилди. Шунингдек, йил якунига қадар 127 минг 500 та оила камбағалликдан чиқарилиб, камбағаллик даражасини 12 фоизга тушириш чоралари қўрилмоқда.

Камбағалликка барҳам беришнинг биринчи шарты — муносиб иш топиш. Бироқ ишсизлик, камбағаллик бор экан, унга қарши курашиш тизимли бўлиши лозим. Айнан мана шу жиҳат Конституцияда ҳам мустаҳкамланди. Давлат фуқароларни иш билан таъминлаш, камбағалликдан чиқариш, профессионал касб ўргатиш масъулиятини ўз зиммасига олди. Хусусан, янги таҳрирдagi Конституциямизда ҳар ким муносиб меҳнат қилиш, касб ва фаолият турини эркин танлаш, хавфсизлик ва гигиена талабларига жавоб берадиган қўлай меҳнат шароитларида ишлаш, меҳнати учун ҳеч қандай камситиларсиз ҳамда меҳнатга ҳақ тўлашнинг белгиланган энг кам миқдоридан кам бўлмаган тарзда адолатли ҳақ олиш, шунингдек, ишсизлик қонунда белгиланган тартибда ҳимояланган ҳуқуқига эгалиги қайд этиб қўйилди. Ушбу нормалар фуқароларнинг иш ҳақи уларнинг

меҳнатига муносиб бўлишини таъминлаш, шунингдек, аҳолининг турмуш даражасини ошириш ва мамлакатда ижтимоий адолат тамойилини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга.

Конституциямизда мажбурий меҳнатни тақиқлаш бўйича кафолатлар ҳам янада кучайтирилди. Яъни суд қарори билан тайинланган жазони ижро этиш тартибидан ёхуд қонунда назарда тутилган бошқа ҳоллардан ташқари мажбурий меҳнат тақиқланиши белгиланди.

“Ўзбекистон — 2030” стратегиясида ҳам бандлик қўламини ошириш, муносиб меҳнат шароитларини яратиш орқали меҳнат бозори барқарорлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилган. Хусусан, стратегиянинг биринчи — ҳар бир инсонга ўз салоҳиятини рўёбга чиқариши учун муносиб шароитларни яратиш йўналиши 44 та мақсадни қамраб олган. Ушбу дастурий ҳужжатда белгиланган вазифалардан қўриш мумкинки, бу борадаги ислохотлар ижтимоий таъминлашнинг келгуси етти йилда янги босқичга кўтарилди. Ҳужжатда ноғиронлиги бўлган шахсларнинг сифатли ва замонавий протез-ортопедия бўюмлари билан таъминланиши даражасини 100 фоизга етказиш, тўқсанлари бартафоз этиш орқали ноғиронлиги бўлган шахсларнинг муносиб иш билан таъминлаш орқали уларнинг бандлигини 2 баробар ошириш вазифаси ҳам белгиланган.

Бир сўз билан айтганда, ижтимоий-иқтисодий ислохотлар, аҳоли бандлигини таъминлашга оид чора-тадбирлар, аввало, оилалар даромадини ошириш, турмушини яхшилаш, ҳаётдан рози бўлишига эришиш, пировавтида, юртимизнинг иқтисодий салоҳиятини янада юксалтиришга хизмат қилади.

“ЎЗБЕКИСТОН — 2030” СТРАТЕГИЯСИ

АЁЛЛАР МАМЛАКАТИМИЗДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ИСЛОХОТЛАРНИНГ ФАОЛ ИШТИРОКЧИСИ

Сеvara ИШМУРАТОВА, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази бўлим бошлиғи

Хотин-қизларнинг жамиятдаги ролини ошириш, гендер тенглик ва оила масалалари бўйича республика комиссияси, Олий Мажлис Сенатида Хотин-қизлар ва гендер тенглик масалалари қўмитаси ташкил этилди. Ўзбекистон тарихида илк бор парламентда хотин-қизлар сони БМТ томонидан белгиланган тавсияларга мос даражага кўтарилиб, қарийб 32 фоизга етди ва дунёдаги 190 парламент орасида 37-ўринни эгаллади. Бошқарув лавозимидаги хотин-қизлар улуши 27 фоиз, партиаларда 44 фоиз, олий таълимда 40 фоиз, тадбиркорликда 35 фоизга етди.

Мамлакатимизда жамиятимизнинг барча соҳаларида амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларга эришиш, жамият ва давлат ишларини бошқаришда уларнинг тенг иштирок этишини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хотин-қизларни ижтимоий-ҳуқуқий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, тазйиқ ва зўравонликлардан ҳимоя қилиш ҳам доимий эътиборда. Гендер тенглик масаласи давлат сиёсати даражасига кўтарилиб, соҳага оид йигирмадан зиёд қонунчилик ҳужжати қабул қилинди.

Хотин-қизларни ижтимоий-иқтисодий қўллаб-қувватлаш, улар билан манзилли ишлаш мақсадида “Аёллар дафтари” тизими жорий этилиб, давлат бюджетидан ҳар йили 300 миллиард сум маблағ ажратиб бориш йўлга қўйилди. Ота-онаси ёки уларнинг бирдан айрилган қизлар, боқувчисиз йўқ ёлғиз аёлларнинг ўқиш тўловини қоплаб бериш тизими жорий этилиб, олий ўқув юртиларига қабул қилишда эҳтиёжманд оилалар қизлари учун грантлар сони икки баробар ортди.

Аёллар тадбиркорлигини ривожлантириш мақсадида 224 мингдан ортиқ хотин-қизга жами 6,9 триллион сум миқдорда имтиёзли кредит ажратилди. Соҳада олиб борилаётган ислохотлар мамлакатимизнинг халқаро рейтинглардаги ўрнига ижобий таъсир кўрсатмоқда ва бу борадаги ютуқларимиз халқаро миқёсда алоҳида эътироф этилди.

Маҳкамасининг “2030 йилгача бўлган даврда барқарор ривожланиш соҳасидаги миллий мақсад ва вазифаларни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинди.

Ўзбекистон барқарор ривожланиш мақсадларини амалга ошириш доирасида гендер тенгликни таъминлаш ҳамда барча

хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтиришга оид тўққизта вазифани ишлаб чиқди. Унга мувофиқ, 2030 йилга келиб, барча хотин-қизларга нисбатан камситишларнинг ҳар қандай шаклига барҳам бериш, сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, давлат ва самарали иштирокини ва етакчилик қилиши учун тенг имкониятларни таъминлаш кўзда тутилган. Бундан ташқари, давлатнинг турли даражаларида давлат дастурларини қабул қилиш жараёнида гендер тенглик тамойилларини жорий қилишни ўз ичига олади.

Сўнгги йилларда гендер тенгликни таъминлаш, аёлларнинг ижтимоий ва сиёсий ҳаётдаги ролини ошириш бўйича ишлар бир неча йўналишда олиб борилмақда. Хусусан, аёллар ҳуқуқлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини, аёлларни ҳимоя қилишнинг

институционал асосларини такомиллаштириш, аҳолининг гендер тенглик ва аёллар ҳуқуқлари тўғрисида хабардорлигини ошириш каби ишлар шулар жумласидан.

Гендер тенгликка эришиш стратегиясини 2023 йилда амалга ошириш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқирилиб, унда хотин-қизларнинг сиёсий ва ижтимоий фаоллигини ошириш, уларни раҳбарлик лавозимларига тайёрлаш, илм-фанни ривожлантириш, аёллар малакасини ошириш мақсадида олимпиада хотин-қизлар иштирокида “PhD сари қадам” мавзусида ўқув курси, “Келажақ: илмий қизлар ҳамжамияти” таълим-алмашув дастури йўлга қўйилган. Инсон ҳуқуқлари ва гендер тенглик масалалари бўйича раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг салоҳиятини кучайтириш бўйича ўқув курслари жорий қилинган.

Гендер тенгликни таъминлаш нуктаи назардан таълимдаги ижобий силжишларни алоҳида таъкидлаш керак. Яъни 2017 йилдан бошлаб аксарият олий ўқув юртиларида турли мутахассисликлар бўйича сиртки бўлимлар фаолияти тикланди. Таълимнинг ушбу шакли ёш аёлларга болаларни парвардари қилиш ва бошқа оилавий мажбуриятларни бажаришга халал қилмасдан олий маълумот олиш имкониятини беради.

Гендер тенгликни таъминлаш институционал чораларга келса, айни пайтда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тарихида аёллар ҳуқуқларини таъминлаш, уларни камситишнинг ҳар қандай шаклига барҳам бериш бўйича миллий қонунчиликда халқаро стандартларни уйғунлаштириш билан шуғулланувчи Хотин-қизлар, гендер тенглик масалалари қўмитаси ташкил қилинган. Оиладаги зўравонлик қурбонлари ёрдам бериш мақсадида Аёлларни

реабилитация қилиш ва мослаштириш бўйича республика, ҳудудий ва туманлараро нанунали марказ, Хотин-қизлар тадбиркорлик маркази, “Оила ва хотин-қизлар” илмий-тадқиқот институти каби янги тузилмалар ташкил этилди.

Мазкур барча янги институционал механизмлар Оила ва хотин-қизлар қўмитаси билан биргаликда БМТ конвенциясига мувофиқ, аёллар ҳуқуқлари, гендер тенглик ва хотин-қизларга нисбатан камситишларга барҳам беришнинг ягона яхлит механизмга айланиши масаласининг муҳим томонидир. Қабул қилинаётган чора-тадбирлар эса ҳудудларимиз ва хотин-қизларнинг барча тоифаларини қамраб олиши керак. Хусусан, 2030 йилгача бўлган даврда БМТ глобал кун тартибининг барқарор ривожланиш мақсадларини ижтимоий алоҳида таъминлаш жараёнида “ҳеч кимни ортда қолдирмаслик” тамойилини ҳисобга олган ҳолда ҳар хил камситиш шаклларига мойил бўлган хотин-қизларнинг ҳолатига алоҳида эътибор қаратиш долзарб масаладир.

“Ўзбекистон — 2030” стратегиясида бу борада белгиланган чора-тадбирлар ана шундай долзарб вазифаларни амалга оширишда муҳим дастуруламал бўлмоқда. Хусусан, стратегияда гендер тенгликни таъминлаш сиёсатини давом эттириш, хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш орқали бошқарув лавозимларидаги хотин-қизлар улушини 30 фоизга етказиш, жамиятда уларга нисбатан тазйиқ ва зўравонликка нисбатан муросасизлик муҳитини яратиш, аёлларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш, “Аёллар дафтари” билан манзилли ишлашнинг шаффоф механизмни яратиш, мазкур ишлар бўйича жамоатчилик назоратини ўрнатиш вазифалари белгиланган.

Ушбу мақсадлар ижроси эса аёлларнинг мамлакатимизда амалга оширилаётган демократик ўзгаришларнинг фаол ва ташаббускор иштирокчиси бўлишига замин яратди. Қопалверса, давлат ва жамиятнинг ҳар томонлама жадал ривожланиши, демократик давлат, фуқаролик жамияти барпо этишдек эзгу мақсадларимиз рўёбга хизмат қилади.

МУНОСАБАТ

Улугбек ХОЛИКОВ,
иқтисодийёт фанлари бўйича
фалсафа доктори

Бошланиши 1-бетда

Шу ўринда савол туғилади: дунёдаги экологик вазият қанчалик жиддий ва хавотирли? Олимлар ҳароратнинг глобал иссиши ҳақида хавотир билдирар экан, сиёсатчилардан иқлим ўзгаришларига қарши аниқ чоралар кўришни сўрамоқда. Бунинг ўзига яраша сабаблари бор. Энг аввало, 2023 йил тарихда энг иссиқ йил сифатида қайд этилди. Қолаверса, Антарктидада музликларнинг 1990-йилларга қараганда, уч баробар тезроқ эриётгани у ерга яқинда ташриф буюрган БМТ раҳбарини ҳам ташвишга солди. Боз устига 1994 йилдан буён дунёдаги 30 триллион тоннага яқин муз қатлами буткул йўқолиб кетган. Бу, агар олди олинмас, бутун инсоният сув тақчиллигига дучор бўлади, деганидир.

Жаҳон метеорология ташкилоти маълумотларига кўра, ҳозирги кунгача глобал йиллик ўртача ҳаво ҳарорати 1880 йилдан 1 даражага ортган. Ўзбекистонда худди шу давр учун ўртача йиллик ҳаво ҳарорати 1,6 даража кўтарилган. Яъни иссиқ жадвали глобал миқёсда кузатилаётган ўртача суръатдан юқори. Сабаби Ўзбекистон иқлим ўзгариши таъсирига кўпроқ мойил бўлган мамлакатлар қаторига киради.

Президентимиз таъкидлаганидек, ҳозирги даврда иқлим муаммолари

ГЛОБАЛ МИҚЁСДА КАМ УГЛЕРОДЛИ ИҚТИСОДИЁТГА ЎТИШ АДОЛАТЛИ, ШАФФОВ ВА ИНКЛЮЗИВ БЎЛИШИ ЗАРУРЛИГИ АЙТИЛДИ. ЯЪНИ МУҚОБИЛ ЭНЕРГИЯ МАНБАЛАРИДАН КЕНГ ФЙДАЛАНАЁТГАН ДАВЛАТЛАР РИВОЖЛАНАЁТГАН МАМЛАКАТЛАРГА ЁРДАМ КЎРСАТИШИ, УЛАРНИНГ МАНФААТИНИ, АЛБАТТА, ИНОБАТГА ОЛИШИ ШАРТ. 2030 ЙИЛГА БОРИБ, ИҚЛИМ ЎЗГАРИШИГА МОСЛАШИШ САЪЙ-ҲАРАКАТЛАРИНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ ВА РИВОЖЛАНАЁТГАН МАМЛАКАТЛАРГА ТЕГИШЛИ ЁРДАМ УЧУН ҲАР ЙИЛИ 200 МИЛЛИАРД ДОЛЛАРДАН ОРТИҚ МАБЛАҒ ТАЛАБ ҚИЛИНАДИ.

жаҳондаги барқарор ривожланиш йўлида асосий таҳдидга айланиб улгурди. Иқлим ўзгаришининг салбий оқибатлари замонамизнинг аянчи экологик инкирозларидан бири — Орол фожиаси туфайли Марказий Осиё ва унга ёндаш минтақаларда, аинқиса, жиддий сезилмоқда. Масалан, Марказий Осиёда ҳаво ҳароратининг ошиши жаҳондаги ўртача кўрсаткичдан икки баробар кўп, сўнгги йилларда фавқулодда иссиқ кунлар сони 2 марта

ИҚЛИМНИ АСРАШ БОРАСИДА ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИ ВА ТАШАББУСЛАРИ ЭКОЛОГИК МУАММОЛАР ОҚИБАТЛАРИНИ ЮМШАТИШГА ХИЗМАТ ҚИЛМОҚДА

ортди, музликлар майдонининг учдан бир қисми эриб кетди.

Тупроқ емирилиши, мунтазам чанг ва кум бўронлари, ичимлик сув тақчиллиги, ҳаво ифлосланиши, биохилмаҳиллик қисқариши, ҳосилдорлигининг кескин пасайиши каби кўплаб муаммолар минтақада истиқомат қилаётган миллионлаб одамлар турмуш тарзи ва сифатига салбий таъсир кўрсатмоқда. Айниқса, 2030 йилга бориб, камида 8 миллион ўзбекистонлик иқлим ўзгаришидан жабр кўриш хатари янада хавотирлидир. Экологик вазият ёмонлашиши кутилаётган ҳудудларга Фарғона водийси, Хоразм, Бухоро ва Сурхондарё вилоятлари киради. Жаҳон банки янги ҳисоботида ана шундай оғоҳлантириш билан чиқди. Ушбу ҳисоботда ҳам Орол денгизининг қуриши оқибатлари Ўзбекистонга хавф солиб турган энг жиддий экологик хатарлигича қолаётди. Бир вақтнинг ўзига, сув тақчиллиги, қурғоқчилик, ёнғингарчилик микдори камайиши, чанг-кум бўронлари дард устига чиққон бўлаётгани тилга олинган. Ҳозирда иқлим ўзгаришининг мамлакатдаги биргина меҳнат самарадорлиги, чорвачилик, ирригация соҳаларига таъсирини юмшатиш учун 60 миллиард доллар маблағ талаб этилиши тахмин қилинмоқда.

Бугун қуриб битган денгиз тубида чексиз сахро пайдо бўлган. Дунёдаги “энг ёш сахро” дея аталувчи бу ҳудуднинг номи Оролқум. Утган асрнинг 60-йилларидан Орол денгизи суви тортилган чексиз майдонларда пайдо бўла бошлаган бу сахро бугун ўта хавотирли кум ва чанг бўронлари манбаи ҳисобланади. Сўнгги маълумотларда Оролқумнинг майдони қарийб 60 минг квадрат километрге яқинлашгани айтилади. Бу девяри учта Фарғона водийси ҳудуди билан

Мамлакатимизда қишлоқ ҳўжалиги аҳолининг асосий тирикчилик манбаи бўлгани боис, иқлим ўзгариши таъсири, энг аввало, деҳқон ва чорвадорлар ҳис эътипти. Дунё бўйлаб ҳам айни икки соҳа иқлим ўзгаришининг бирламчи қурбонига айланиб бормоқда. БМТ 2015-2019 йиллар давомида дунё бўйлаб 400 миллион гектар ёки бутун бошли Марказий Осиё минтақаси ҳудудидан бир оз кўпроқ ер майдони ярқисиз аҳволга келиб қолган, сахролашиш кескин кучайганини қайд этган. Маълумотда минтақамизнинг ўзига ҳам вазият ўта хавотирли экани алоҳида таъкидланиб, “...Марказий Осиёнинг 20 фоиздан ортиқ ҳудуди ёки қарийб тўртта Қирғизистонга тенг ролпа-роса 80 миллион гектар ер ярқисиз ҳолга келиб қолган. Минтақа умумий аҳолисининг тахминан 30 фоизи бунинг таъсирига учрамоқда”, дейилади.

Биз учун хавотирли томони, минтақамизда ер майдони ярқисизланиши кўламини бўйича Ўзбекистон биринчи ўринда. Юртимизнинг 26 фоиз худуди ёки 3 миллион гектар майдон бугун на деҳқончилик қилиб, на яйллов мақсадида фойдаланса бўладиган аҳволга келиб қолган. Бунинг асосий сабаби — Орол фожиаси.

Шу йил ноябрь ойида 120 дан ортиқ давлат вакиллари Самарқандда йиғилиб, айнан ўз минтақаларидаги сахролашиш, тупроқ деградацияси, қурғоқчилик муаммоларини муҳокама қилди. Хорижий делегациялар вакиллари йил давомида юртимизда кузатишган хавотирли чанг бўронларидан лавҳалар намойиш этилди. Бинобарин, Ўзбекистон учун кучайиб бораётган кум ва чанг бўронлари муаммоси ҳар қачонгидан ҳам долзарбдир. Чунки мамлакат ҳудудининг катта қисми дашт ва чўллاردан иборат. Ушбу муаммони ҳал қилиш учун барча даражада комплекс чора-тадбирлар кўриш керак. Бу масалани Президентимизнинг ўзи шахсан назорат қилиб бормоқда.

БМТнинг Чўлланишга қарши кураш бўйича конвенцияси (UNCCD) маълумотларига қараганда, ҳозирда йилга икки миллиард тонна чанг ва кум атмосферага тарқалмоқда. Бунинг асосий сабаби иқлим ўзгариши оқибатлари бўлса, ҳодисанинг 25 фоиздан ортиги инсон фаолияти билан боғлиқ. Тадқиқотларга кўра, Марказий Осиё ва Хитой атмосферага чанг чиқариш бўйича дунёда Сахрои Кабир минтақасидан кейин иккинчи ўринда туради. Бу умумий микдорнинг тахминан 20 фоизига тенг. Жаҳон банки бундай ташвишли ҳолатда ҳосилдорлигининг 95 фоизи сўғорма деҳқончи-

ликка асосланган Ўзбекистон учун сув тақсимоти вақтида ислоҳ қилинмаган тақдирда, иқлим ўзгаришининг жиддий зарбасига учраши мумкинлигидан оғоҳлантирмоқда. Маълум қилинишича, мамлакатимизда сув тақчиллиги 2030 йилга бориб, йилга 7 миллиард куб метрни ташкил этса, 2050 йилда бу кўрсаткич 15 миллиард куб метрге етади. Шунингдек, яқин йиллар ичида иқлим ўзгариши туфайли тоғлардаги қор эриб, сув оқими кўпайиши тақдирини янада жиддий хатарга қўяди.

Орол фожиаси асоратини юмшатиш, кум-туз учинининг олдини олиш йўлида тақлиф этилган энг маъбул ечим, бу — денгиз тубини қурғоқчилик ҳамда тузга чидамли дарахт, бутта, ўтларни экиш орқали яшиллатириш. Бундай ишлар 2018-2019 йиллардаёқ бошланган. Охириги йилларда Орол тубининг 2 миллион гектардан кўпроқ қисмига саксовул ва бошқа чўлга чидамли ўсимликлар экилди. Натижада туз ва кум бўронлари сони камайди.

Бугун экилган ниҳоллар кўқариб, атрофни яшилликка буркаган. Дарахтлар бирор сугориш тизимисиз яшайди. Президентимиз ташаббуси билан ишлаб чиқилган ва амалга оширилган бу лойиҳа ўз самарасини бера бошлади.

Яқинда Орол ҳудудига илк бор келган UNCCD ижрочи котиби Иброҳим Тиав бугунги манзарани кўриб, вазиятни юмшатишга умид борлиги ҳақида гапирди: “Оролда турибман, аммо денгизни кўрмайман. Урнига кум денгизини кўряпман. Орол бугун тарихга айланди. Бундай оғир шароитга қарамай, олимлар ўзгариш қилиш мумкинлигини исботлай олганини кўряпман. Қаранг, булар энди 3-4 йиллик кўчатлар, улар аллақачон кум қўчишининг олдини ололадиган даражага етган. Буларни кўриб олган ҳулосам шундай: ўтмишда хатоларга йўл қўйилган, табиатни туганмас захиралар манбаи, деб ўйлашган, денгиз шу қадар улкан бўлганидан унинг суви тугаб қолишини ҳеч ким хаёлига келтирмаган. Менга айтишларича, Оролнинг суви, ўз вақтида, 40 метргача етган, одамлар балиқ овлаган. Эндиликда, бу сув шунчаки гойиб бўлганини тасаввур қилиш жуда қийин”.

Қанчалик некинб прогнозлар берилмасин, давлатимиз раҳбари суви тежаш, ирригация тизимини ислоҳ қилиш, ердан фойдаланиш маданиятини ошириш, газга қарамлиқдан қутилиб, тезроқ “яшил энергия”дан фойдаланишга ўтиш каби зудлик билан амалга оширилиши шарт бўлган тадбирларга

“ДАВЛАТИМИЗ РАҲБАРИ АНЖУМАНДА СЎЗЛАГАН НУТҚИДА ҚАТОР МУҲИМ ТАКЛИФЛАРНИ ИЛГАРИ СУРДИКИ, БУ ЎЗБЕКИСТОН ТОМОНИ ИМЗОЛАГАН ИҚЛИМ ЎЗГАРИШИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ВА ЭКОЛОГИЯНИ АСРАШГА ОИД БИТИМ ВА КЕЛИШУВЛАРГА, ХАЛҚАРО ҲАМЖАМИЯТНИНГ АСР МУАММОСИГА ҚАРШИ КУРАШДА ЕЛТҚАДОШ БЎЛИШГА ТАЙЁРЛИГИДАН ДАЛОЛАТ БЕРАДИ.

маблағларни жамлаш учун мўлжалланган глобал тўзимни яратиш масаласи долзарб бўлиб қолди.

Учинчидан, Оролбўйи ҳудудини инновациялар, технологиялар ва янги имкониятлар минтақасига айлантириш учун давлатимиз раҳбари бу ерда илғор билим, тақриба ва ечимларни қўллаш мақсадида Иқлим технологиялари халқаро экспо-хабини яратишда барчани яқин ҳамкорликка тақлиф этди.

Тўртинчидан, Президентимиз Тошкентдаги “Яшил университет” негизда ташкил этилаётган Иқлим илмий форуми доирасида барчани яқин илмий алмашувни йўлга қўйиш ва қўшма тадқиқотлар ўтказишга чақирди. Бу ҳам жуда муҳим тақлиф. Чунки ер деградациясининг олдини олиш, сувдан оқилана фойдаланиш, озик-овқат хавфсизлигини кафолатли таъминлаш ва бошқа ўткир масалалар форумнинг кун тартибидан жой олади.

Бешинчидан, давлатимиз раҳбари Халқаро меҳнат ташкилоти билан ҳамкорликда “Яшил бандлик” дастурини ишлаб чиқиш, Иқлим ўзгаришининг бандликка таъсирини моделлаштириш марказини ташкил этиш ташаббусини илгари сурди. Иқлим муаммоларини самарали ечишга ёшларни фаол жалб қилиш учун мамлакатимиз БМТ Иқлим ўзгариши бўйича конференциясининг Ёшлар форумини ташкил этишга тайёр эканини қайд этди.

Ўзбекистон иқлим ўзгаришига қарши кураш бўйича умумбашарий гояларга доим содиқлигини тасдиқлаб,

барпо этилгани туфайли Оролбўйида ҳаво ифлосланиши камаймоқда. Умуман олганда, “Яшил макон” умумиллий ташаббуси иқлим ўзгариши оқибатларини юмшатиш бўйича муҳим чора ҳисобланади.

Давлатимиз раҳбари анжуманда сўзлаган нутқидида қатор муҳим тақлифларни илгари сурдики, бу Ўзбекистон томони имзолаган иқлим ўзгаришининг олдини олиш ва экологияни асрашга оид битим ва келишувларга, халқаро ҳамжамиятнинг аср муаммосига қарши курашда елкадош бўлишга тайёрлигидан далолат беради.

Биринчидан, Президентимиз Иқлим ўзгаришига мослашиш соҳасидаги Глобал ҳадли механизмни тезроқ келиши ва “Йўқотиш ва зарарлар” жамғармасини ташкил этишни қўллаб-қувватлагани иқлим инкирозини енгиб ўтишда бошқа давлатлар, хусусан, Марказий Осиё мамлакатлари билан ҳамкорлик қилишга тайёр эканимизни аниқлади. Ушбу механизмлар Жаҳон банки ва халқаро молия институтлари томонидан фаол қўллаб-қувватланиши, энг аввало, иқлим ўзгаришидан катта азият чекаётган мамлакатларга салмоқли ёрдам беради.

Иккинчидан, глобал миқёсда кам углеродли иқтисодиётга ўтиш адолатли, шаффов ва инклюзив бўлиши зарурлиги айтилди. Яъни муқобил энергия манбаларидан кенг фойдаланаётган давлатлар ривожланаётган мамлакатларга ёрдам кўрсатиши, уларнинг манфаатини, албатта, инобатга олиши шарт. 2030 йилга бориб, иқлим ўзгаришига мослашиш саъй-ҳаракатларини молиялаштириш ва ривожланаётган мамлакатларга тегишли ёрдам учун ҳар йили 200 миллиард доллардан ортиқ маблағ талаб қилинади. Шу боис, ҳозирги вақтда иқлим ўзгаришига қарши курашда

келгуси йили Самарқандда халқаро иқлим форумини ўтказиш ва Марказий Осиё мамлакатларининг умумий ёндашувлари ўз ифодасини топган БМТ Бош Ассамблеясининг алоҳида резолюциясини қабул қилишни қўллаб-қувватлашга чақирди.

Президентимизнинг мазкур конференцияда иштирок этиши иқлим ўзгаришига қарши курашиш бўйича глобал саъй-ҳаракатлар шароитида мамлакат учун муҳим қадам бўлди. Ушбу тадбир Ўзбекистоннинг халқаро майдондаги роли ортиб бораётгани ва халқаро мажбуриятлар, хусусан, Париж келишувини бажаришга содиқлигини тасдиқлайди. Бинобарин, БМТнинг Иқлим ўзгариши тўғрисидаги ҳадли конвенциясига қўшилган ва Киото протоколин ратификация қилгани Ўзбекистон экология ва барқарор ривожланиш соҳасида изчил сиёсат юритаётганини намоён этмоқда. Мамлакатда иссиқхона газлари чиқиндиларини камайтириш ва “яшил иқтисодиёт”ни ривожлантириш бўйича фаол ишлар амалга оширилмоқда, буни қабул қилинган қатор стратегия ва дастурлар ҳам тасдиқлайди.

Бир сўз билан айтганда, давлатимиз раҳбари томонидан тақлиф этилган иқлим ўзгаришига қарши кураш ва унинг оқибатларига мослашиш бўйича минтақани бирлаштириш ташаббуси Ўзбекистоннинг ушбу соҳада минтақавий етакчилиги айланигани намоён этмоқда. COP28да иштирок этиш Ўзбекистонга нафақат ўз тажрибаси ва ютуқлари тўғрисида ўртоқлашиш имкониятини берди, балки халқаро ҳамжамият билан билим ва илғор тақриба алмашиш учун платформа ҳам яратди. Шунингдек, халқаро ҳамкорлиқни мустаҳкамлаш ва экологик барқарор лойиҳаларга сармоя жалб қилишга ёрдам беради.

МАХСУС ИНТЕРВЬЮ

ЮҚТИРМАСДАН УҚТИРГАН АФЗАЛ

Вирусли гепатитга қарши кураш қандай кечмоқда?

Кейинги йилларда инсоният глобал ақлим ўзгаришлари олдида оқим қолаётгани ҳақида кўп гапиряёмиз. Бу ўзгаришлар саломатлигимизга ҳам жиддий таҳдид солмоқда.

“Тожли вирус” (COVID-19) дея ном олган касалликнинг бутун дунёни ларзага солгани ва унинг мамлакатлар, оддий одамлар ҳаётини ўзгартириб юборган аччиқ оқибатларини ҳали унутганимиз йўқ. Афсуски, дунё халқлари тиббий нуқсонларни ечиб, тарих тоқчасига қўйиб улгурмасдан яна бошқа вируслар пайдо бўла бошлади.

Бундай вазият, табиийки, юртимиз аҳолисини ҳам таъшишга солмоқда. Шу кунларда халқимиз орасида вирус билан боғлиқ хавотирли гап-сўзлар тарқалмоқда. Бу қанчалик ҳақиқат ёки юқумли касалликларнинг олдини олиш, уларни эрта аниқлаш мақсадида мамлакатимизда қандай чора-тадбирлар қўрилмоқда? Умуман, хавотирга ўрин борми? Шу каби саволларга жавоб топиш мақсадида Республика Иختисослаштирилган эпидемиология, микробиология, юқумли ва паразитар касалликлар илмий-амалий тиббиёт марказининг Вирусология илмий-тадқиқот институти катта илмий ходими Аллаберган Байжановга мурожаат қилдик.

Юқумли касалликлар тарқалишининг олдини олиш бўйича қилганимиз кенг қамровли ишлар туфайли мамлакатимизда эпидемиологик барқарорлик ва аҳоли саломатлигини сақлаш таъминланмоқда.

В ва С гепатити дунёда кенг тарқалган вирус табиатли касалликлар бўлиб, кўпчилик сурункали кечиши, жигар циррози ва гепатокарцинома (жигар саратони) ривожланиш хавфи юқори хасталиклар сирасига киради. Гепатит аксарият ҳолларда сурункали тус олиб, клиник белгилар билан намоён бўлмаслиги мумкин. Шу сабабли, уни юқтириб олган кишилар ўзини соғлом ҳисоблайди ва касал бўлганини билмаган ҳолда, бошқаларга ҳам юқтириши мумкин. 57 фоиз ҳолатда жигар циррози ва 78 фоиз ҳолатда жигар саратонининг асосий сабабларидан бири В ва С вирусли гепатитидир.

Вирусдан қандай сақланамиз?

— Ўзбекистонда ҳам ушбу касалликларга қарши кураш бўйича изчил саъй-ҳаракатлар олиб борилмоқда. Хусусан, Янги Ўзбекистоннинг 2022-2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегиясининг “Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили”да амалга оширишга оид Давлат дастурида аҳоли орасида вирусли гепатитнинг В ва С турларини эрта ташхислаш ва даволаш тадбирларини амалга ошириш мақсади белгиланган.

Мамлакатимизда В вирусли гепатитга қарши вакцинация ўтказиш 2001 йилдан Миллий эмлаш тақвимида киритилган бўлиб, эмланганлар орасида бу касалликка чалиниш ҳолати бугунгача деярли кузатилмаган. Бу В гепатитига қарши эмлашнинг юқори даражада самарали ва хавфсиз эканини кўрсатади.

Бироқ С вирусли гепатитга қарши вакцина ишлаб чиқилмаган. Бугунги кунда В гепатитини юқтириш хавфи мавжуд 119 мингдан зиёд тиббиёт ходими В гепатитига қарши давлат бюджети ҳисобидан

эмланди. Мамлакатимизда ушбу касаллик бўйича электрон реестр яратилган бўлиб, бу хасталикни назорат қилиш жараёнини осонлаштиради.

В ва С гепатити вируси “қонда тузилган вируслар”, дейлади. Шунинг учун уларга қарши курашишда қон ва қон компонентлари орқали юқиб хавфини камайтириш муҳим аҳамиятга эга. Шахсий гигиена қоидаларига риоя қилиш (шахсий устара ва тиш чўткаларидан фойдаланиш), тери ва шилпик қават бугунги бузилиши билан кечадиган муолажаларда стерилланган ёки бир марта ишлатилган тиббий ҳамда тиббий бўлмаган буюмлар, ускуналардан фойдаланиш шарт. Бу борада видеоролик, тарқатма материаллар тайёрланиб, тарихот ишлари кучайтирилди.

Янги Ўзбекистоннинг 2022-2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегияси, шунингдек, Президентимизнинг 2022 йил 16 майдаги “Айрим долзарб вирусли инфекциялар тарқалишига қарши кура-

шиш чора-тадбирларини такомиллаштириш тўғрисида”ги қарори ижроси доирасида 2023 йилда 1 миллион 125 миң кишини мазкур инфекцияларга қарши скринингдан ўтказиш белгиланган. Жорий йил 4 декабрь ҳолатига кўра, 696 миң 45 киши вирусли гепатитнинг В ва С турларига скринингдан ўтказилган. Уларнинг 22 миң 307 нафарига В гепатити, 22 миң 157 нафарига С гепатити вируси аниқланди.

Замонавий текширув усули — полимераза занжир реакцияси натижаларига кўра, вирусли гепатитнинг С тури аниқланган шахсларни даволаш учун воситалари фаол қатнашиб, аҳолининг хабардорлигини оширишда кўмакчи бўлаётди. Бу тадбирлардан кўзланган асосий мақсад В ва С вирусли гепатитини эрта аниқлаш ва ўз вақтида даволаш орқали аҳоли орасида касаллик тарқалишини камайтириш ҳамда жигар циррози ва жигар саратони каби оғир асоратларнинг олдини олишдан иборат. Ҳар бир киши ўз соғлиги ҳақида ўзи қайғуриши муҳим. Зеро, касалликни даволагандан кўра, олдини олиш ҳар томонлама афзал.

“Янги Ўзбекистон” муҳбири Жонибек АЛИЖОНОВ эътибор олди.

ЮКСАЛИШ ПАЛЛАСИ

Орзуларини мақсадга айланди

2021 йилда Тошкент давлат жаҳон тиллари университети ҳузуридаги академик лицейни аъло баҳолар билан тугатдим. Шунингдек, чет тилини билиш даражаси бўйича 7,5 балл тўплаб, IELTS халқаро сертификатини қўлга киритдим. Тошкент шаҳридаги Вебстер университетини мени ўзига жалб этарди. Чунки у АҚШнинг Марказий Осиёдаги биринчи филиали эди. Университетнинг дунёдаги етакчи олий таълим муассасалари билан ҳамкорлиги, ўқув дастурининг илғор таъриби асосида тузилгани, ўқув жараёни бевосита амалиёт билан боғлиқлиги, хориждаги нуфузли ОТМлар ўқитувчи-профессорлари дарс беришидан хабардор эдим. Ниятим рўёбга чиқди — Вебстер университетига қабул қилиндим.

Бекзод ИСКАНДАРОВ, “Эл-юрт умиди” жамғармаси стипендианти

Одатда хорижий университетлар талабаларни деярли 100 фоиз тўлов-контракт асосида ўқитади. Шунинг учун юртимизнинг етакчи университетларига ҳужжат топшириб, билиминини синая кўрмоқчи бўлдим. Буни қарангки, Тошкент давлат иқтисодий университетига грант асосида ўқишга қабул қилиндим.

таклиф этилади. Талабалар фанларни эркин танлайди. 1-курсда дарслар анча осон эди, ammo семестрдан семестрга ўтган сари дарслар ҳам, талаблар ҳам қучайиб боради. Ҳар кун камидан 2-3 соат дарс қилмаган талаба ўқишдан орқада қолиб кетиши аниқ. Уйга вазифа ва имтиҳонлар санаси олдиндан маълум қилинади. Муайян санадан кейин топширилган уйга вазифалар қабул қилинмайди. Шунинг учун вазифаларни

Уша йил июнда “Янги Ўзбекистон” университети ташкил этилгани ва ҳужжатлар қабул қилинаётгани ҳақидаги эълонга кўзим тушди. Нуфузли чет эл олий ўқув юртинининг таълим дастури асосида юксак касбий билим ва малакага эга истиқболли кадрлар тайёрланиши, талабаларнинг интеллектуал салоҳияти ривожлантирилиши, бунинг учун ҳар томонлама қулай муҳит шакллантирилгани каби маълумотлар билан танишганимдан сўнг ҳеч иккиланмай янги ОТМга ҳужжат топшириш ва грант асосида ўқишга қабул қилиндим. Бу университетда мамлакатимизнинг кучли билимга эга, кенг дунёқарашли, юксак мақсадли, халқаро фан олимпиадалари ғолиби бўлган тендошларим билан танишимди, дўстлар орттирдим. ОТМдаги ҳар бир кунимиз янги билимларни эгаллаш бўйича кичил баҳо-мунозаралар билан ўтарди.

2023 йил — ИНСОНГА ЭЪТИБОР ВА СИФАТЛИ ТАЪЛИМ ЙИЛИ

ИНТЕЛЛЕКТУАЛ ХАВФСИЗЛИК

САМАРАЛИ ИЛМИЙ ФАОЛИЯТГА ТАЯНАДИ

Таълим соҳаси ҳар қандай давлатнинг бугуни ва келажакини белгилаб берувчи муҳим драйвер. Ҳозирнинг муҳим муаммоларидан бири жаҳон бозорига рақобатдошликка эришиш учун инновацион ривожланиш йўлига ўтиш ва сифатли таълимни таъминлашдир. Зеро, бугун дунёда рақобат тобора кескин тус олмоқда. Тўртинчи санаот инқилоби даврида рақобатбардор бўлиш фақат замонавий илм-фан, таълим ва инновация ютуқларини кенг жорий этиш билан боғлиқ.

Файрат ҚОДИРОВ, биология фанлари номзода, доцент

“Ўзбекистон — 2030” стратегиясида барча йўналишда инновацион фаолиятни кенг жорий этиш, илмий тадқиқот ва инновацион ташаббусларни қўллаб-қувватлаш борасида қатор вазибалар белгиланган. Хусусан, мамлакатимизнинг Глобал инновацион индексдаги етакчи давлатлар 50 талиги рўйхатидаги киришини таъминлаш, ҳар миллион кишига тўғри келадиган тадқиқотчилар сонини 2 миң нафарга етказиш, ички ва ташқи бозорда тижорийлаштириш натижасида яратилган янги инновацион ишланмалар сонини 2 баробар ошириш шулар жумласидан.

Булларнинг барчаси ҳар бир давлат учун нафақат ахлоқий ёки мафқуравий, балки, биринчи навбатда, иқтисодий нуқтаи назардан муҳим аҳамиятга эга. Хусусан, ҳар бир мамлакатнинг узок йилларга мўлжалланган стратегик мақсадларига эришиш, ички меҳнат бозори хусусиятларидан келиб чиқиб кадрлар сиёсати юритиш ҳамда илмий ёшлар мамлакатдан чиқиб кетишининг олдини олишга қаратилган интеллектуал хавфсизлигини таъминлаш учун олий таълим қамрови ва сифатини ошириш ҳаёт-мамот масаласидир.

Сифатли ва самарадор таълимга эришиш учун дунё миқёсида зарур барча имконият сафарбар қилиниб, ўқитишнинг энг илғор услубларини жорий этиш, таълимни рақамлаштириш борасида тизимли ишлар бажарилмоқда. Айнқисса, глобаллашув жараёни таълим соҳасида ҳам муҳим ўзгаришларни вужудга келтирди. Булар, энг аввало, таълим сифати, самарадорлиги, тузилмаси, функцияларидаги трансформация жараёни билан изоҳланади. Зотан, бугунги глобаллашув, интернет, сунъий интеллект ва рақамли технологиялар даврида бу жуда катта аҳамиятга эга заруратдир. Ҳозирги жаҳониятнинг глобал, бир-бирига ўхшамайдиган муаммоларини бартараф этиш, мафқуравий таҳдидлардан холи, соғлом муҳитда келажак авлодини тарбиялаш муаммоси аини вақтда барча таълим муассасаларида сифатли таълим орқали ечим топади.

2023 йилнинг “Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили” деб белгилангани илмий адолат, инсон капитални асосий кадрият эканини яна бир бор тасдиқлади. Шунингдек, ҳар бир шахс юқори сифатли таълим оладиган ҳамда илмий хизматлардан тенг фойдаланиши имкониятига эга жаҳоният яратилиши интилишни акс эттирди. Давлатимиз раҳбари 2023 йил 19 сентябрда БМТ Бош Ассамблеясининг 78-сессиясида сўзланган нутқида инсон капиталини ривожлантириш ва креатив ёш авлодини тарбиялаш Ўзбекистон ўз олдига қўйган стратегик вазибалардан бири эканини таъкидлади.

Кадрлар тайёрлашда сифатли таълим орқали бўлуши мутахассисларнинг илмий ва иқидий дунёқарашини шакллантириш ҳамда ривожлантириш масаласи давлат таълим сиёсатининг устувор вазибаларидан. Бунинг учун олий таълим тизимида

халқаро алоқаларни кучайтириш, дунёнинг илғор давлатлари тажрибасидан келиб чиқиб қатор вазибаларни бажариш мақсада мувофиқ, ОТМ профессор-ўқитувчилари малакасини ошириш, таълимнинг турли йўналишлари учун янги ўқув дастурлар, замонавий ўқув-методик адабиётлар яратиш, педагогларнинг хорижий илмий-амалий семинар, конференция ва симпозиумларда кенг иштирокини таъминлаш, ўқитувчи ва талабаларнинг хорижий алмашинув дастурлари ҳамда тренингларда қатнашиши, чет эллик педагогларни таълим жараёнига фаол жалб этиш шулар жумласидан.

2017-2022 йилларда шу мақсадда мамлакат олий таълим муассасаларининг чет эл университетлар билан ўзаро ҳамкорлик дастури ҳамда “Эл-юрт умиди” жамғармаси гранти доирасида 6 миңдан зиёд профессор-ўқитувчи хорижий олий таълим ҳамда илмий тадқиқот муассасаларига малака ошириш ва стажировка ўташ учун юборилди. Жиззах давлат педагогика университетида эса 2023 йилнинг ўзига 29 профессор-ўқитувчи илмий-педагогик стажировка ўташ учун чет элга жўнатилди. Шунингдек, университет ва йил Финляндия, Жанубий Корея, Россия, Туркия, Озарбайжон, Қирғизистон каби давлатларнинг нуфузли олий таълим муассасалари билан шартнома ва меморандумлар имзолади.

Олий таълим муассасаларида илмий фаолиятни сифат жиҳатидан яхшилаш учун тизимли ишлар қилинмоқда.

Президентимизнинг “Илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси”ни тасдиқлаш тўғрисидаги фармонида белгиланган вазибалар мазкур саъй-ҳаракатлар самарадорлигини таъминлашда дастуруламал бўлиб хизмат қилмоқда. Утган йили Жиззах давлат педагогика университетининг 23 ўқувчиси фан доктори (DSc) ва фалсафа доктори (PhD) бўлди. Шунингдек, 40 нафар профессор-ўқитувчи доцент илмий унвонини олди.

Илм-фан ва амалиёт интеграциясини мустаҳкамлаш йўналишидаги ишлар ҳам самара бера бошлади. Дўстлик туманини инновацион ҳудудга айлантириш бўйича университетимиз қиймати 600 миллион сўмлик “Экологик хавфсиз технологияда терини қайта ишлаш” лойиҳасини амалга оширмоқда. Шунингдек, Мазнавият ва маърифат маркази Жиззах вилояти бўлими буюртмасига асосан, тарих ва уни ўқитиш методикаси кафедраси профессор-ўқитувчилари “Жиззах тарихи: қадимияти ва бугуни” китобини нашрга тайёрлаш бўйича қарийб 98 миллион сўмлик ҳужайма шартномасини бажармоқда.

Сифатли таълим ишловотлари мамлакатимиз тараққиёт учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Ушбу янгиланишлар илмий мақсадларимизга тўлиқ мос келиб, иқтисодий ўсишни рағбатлантиради, инновацияларни қўллаб-қувватлайди ҳамда Ўзбекистоннинг глобал майдондаги рақобатбардорлик стратегиясини мустаҳкамлайди.

ДАВЛАТИМИЗ ЯРАТГАН ИМКОНИЯТЛАРГА ЖАВОБАН ЧУҚУР БИЛИМ ОЛИШ, ЎЗ УСТИМДА МУНТАЗАМ ИШЛАБ, ЮҚОРИ НАТИЖАЛАРГА ЭРИШИШ ОРҚАЛИ ВАТАНИМИЗГА ХИЗМАТ ҚИЛИШГА ИНТИЛЯМАН. БУ ЙЎЛДА БАЪЗИ ЮТУҚЛАРГА ҲАМ ЭРИШЯПМАН. ЖУМЛАДАН, ЎТГАН ЎҚУВ ЙИЛИНИ АЪЛО БАҲОЛАР БИЛАН ТАМОМЛАДИМ ВА ОТМНИНГ ФАХРЛИ ТАЛАБАЛАРИ ҚАТОРИДАН ЖОЙ ОЛДИМ. МЕНГА АЖРАТИЛГАН ВАҚТ ВА ИМКОНИЯТНИНГ ҚАДРИНИ ЧУҚУР АНГЛАГАН ҲОЛДА ҚЎШИМЧА ТАРЗДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ГАРВАРД УНИВЕРСИТЕТИ ОНЛАЙН КУРСЛАРИДА ЎҚИМОҚДАМАН.

Инсон шаклланишида атроф-муҳитнинг ўрни катта. Энди мени дунёнинг нуфузли университетларида ўқиш қизиқтиради, уларда берилаётган билимларни эгаллаш, дунёнинг энг билимли йигит-қизлари билан беллашиш, соҳани кучли мутахассиси бўлиш учун ривожланган давлатлар ютуқларини ўрганишни истардим. Шу мақсадда АҚШнинг йигирмадан ортиқ нуфузли университетига дастурий таъминот муҳандислиги бўйича ҳужжат топширдим. Бу ОТМлар талабаларига қабул қилган бўлса-да, тўлов-контракт қиймати юқорилиги ўқишнинг давом эттиришим учун энг катта тўсиқ эди.

олдиндан бажариб қўйишга ҳаракат қиламиз. Ўқитувчи-профессорлар дарсдан кейин ҳам талабаларга ёрдам беради. Бунинг учун қўшимча иш вақти бўлади. Талабаларда дарс бўйича саволлар бўлса, иш вақтига қараб профессорлардан ёрдам олиши мумкин. Қайси дарслар қайси вақтда ўтилишини талаба ҳал қилади. Хоҳлаган вақти дарсини бошқасига алмаштириш ёки ундан умуман, воз кечса бўлади. Йўналишни ҳам ихтиёрига кўра ўзгаришиши мумкин. Ҳар бир талабага битта академик маслаҳатчи этиб белгиланган. Талаба исталган вақтда ўқиш бўйича академик маслаҳатчидан ёрдам олади. 3-4-курсда дарсдан ташқари талабаларнинг ўз йўналиши бўйича компанияларда амалиёт ўташ имкони ҳам мавжуд.

Шундай паллада “Эл-юрт умиди” жамғармаси орзуларини мақсадга, мақсадларини эса имкониятга айлантирди. Жамғарма стипендиатларга ўқиш, яшаш, овқатланиш, транспорт зарур ўқув-илмий адабиётлар, тиббий сўғурта тўлови сингари харажатларни тўлиқ қоплаб беради. Бунинг учун жамғармага халқаро миқёсда этироф этилган, академик рейтингнинг энг илғор 300 олий таълим муассасаси рўйхатидан жой олган Олбанидаги Нью-Йорк давлат университети (State University of New York at Albany)га ўқишга қабул қилинган ҳақидаги тақлифнома ва талаб этилган бошқа ҳужжатларни тақдим этдим. Очқич саралаш танловидан муваффақиятли ўтиб, ғолибликни қўлга киритдим. Давлатимизнинг профессионал, чуқур билимга эга, замонавий фикрлайдиган ва ватанпарварлик руҳида тарбияланган янги авлод кадрларини тайёрлаш йўлидаги қўллаб-қувватлови АҚШнинг нуфузли олий ўқув юртинларидан бирида ўқиш бахтига муяссар этди.

Давлатимиз яратган имкониятларга жавобан чуқур билим олиш, ўз устимда мунтазам ишлаб, юқори натижаларга эришиш орқали Ватанимизга хизмат қилишга интиляман. Бу йўлда баъзи ютуқларга ҳам эришяпман. Жумладан, ўтган ўқув йилини аъло баҳолар билан тамомладим ва ОТМнинг фахрли талабаларининг ўз йўналиши бўйича компанияларда амалиёт ўташ имкони ҳам мавжуд.

Бугун мазкур университетнинг 2-босқичини тугатиш арафасиданам. Университетда шароит жуда яхши. Дарслар кредит-модуль тизимида ташкил қилинган бўлиб, мутахассислик бўйича эгалланиши зарур фанлар

Давлатимизнинг ишончи ва ёрдами менга куч, рағбат беради. Бунинг мусофирликка юрганамда янада аниқ-тинч хис қиламан. Мақсадим ахборот технологиялари соҳаси бўйича етуқ, жаҳон талаблари даражасидаги мутахассис, салоҳиятли кадр бўлиб етишиш, юксак билимли тендошларим билан бирга Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этишга ҳисса қўиш. Ҳозир янги Ўзбекистон тараққиёти учун чет элда ўқиган ва хориж тажрибасини эгаллаган кадрлар зарур экан, биз, албатта, давлатимиз ишончини оқлаймиз.

ҚАРОР ВА ИЖРО

Қашқадарё

Йирик туризм марказларидан бири

Жорий йил октябрь ойида давлатимиз раҳбарининг Қашқадарёга ташрифи давомида воҳада қатор соҳаларни ривожлантириш баробарида туризм марказларини ташкил этиш лойиҳаси тақлифи ҳам билдирилган. Лойиҳада вилоятнинг туризм салоҳиятини ошириш, шу орқали янги иш ўринлари яратиш кўзда тутилган бўлиб, айтиш пайтда тегишли саъй-ҳаракатлар бошлаб юборилган.

Қўл узатсанг, голдузга етади

Гоҳида шаҳарнинг шовқин-суронидан безор бўлиб, тинч-осуда жойини истаб қолган киши мириқиб ҳордиқ чиқариш учун аввал бормаган ва гўзал манзарали сокин жой излайди. Юртимизнинг хали кўпчиликка маълум бўлмаган бир-биридан гўзал, ажойиб хушманзара худудлари борки, кўриб дилингиз яйрайди. Жумладан, Қашқадарё воҳасининг гўзал табиат манзараларини бир марта кўрган киши унга махлиб бўлиб қолмайди.

Қамаши — вилоят марказидан унча олис бўлмаган туманлардан бири. Унинг бир қисми тоғли худудлардан иборат. Туман марказидан қоржика, чамаси, 20 километрча масофа босиб ўтишга, Лангарота зиёратгоҳига етиб борилади. Табаррук қадамдан руҳий қувват олиб, бир оз олисда, булулларга тенгдош, қалин арчазорлар томон кўз ташлаб, беҳосдан шу томонга талпиниб. Баландлиқка аста-секин кўтарилар экансиз, гўёки эртақлар оламига кириб бораётгандек ҳис уйғонади. Сойдаги тошдан дарё ёнидаги харсантошга ўтириб, бир дам нафас тортлайсиз. Зилол сувда аксингизни кўриб, бир оз нотаниш одамни кўриб қолгандек хижолат тортишингиз ҳам табиий. Бойси, мусаффо ҳавода ёноқларингизга ранг кириб, кўзларингиз равшанлашади. Бир зум фақатгина тиниқ сувлардагина яшайдиган гулмоҳи балик ҳаракатларига термиллиб, хотирингиз ҳам тиниқлашиб, ташвишларингиз унутилади. Чашма сувидан қўлингизда олиб, қониб ичаркансиз, тақдорланмас ширин таъмадан танингиз роҳат олади. Ҳорғинлик чекиниб, яна юқорилашга интиласиз.

Энди йўл фақат тепалиққа йўналади. Юқорилган сари хушбўй ифтор таратиб турган арчалар сафи куюқлашиб бораверади. Денгиз сатҳидан тахминан 2750 метр баландлик. Айнан шу нуқтада Майданак обсерваторияси жойлашган. Бу худудда иккита объект бор. Биринчиси — Фанлар академияси Астрономия институтига қарашли обсерватория. Махмуа мамлакатимиздаги энг илғор илмий техник иншоотлардан бири. Майданак ноёб астрономия билан дунёнинг бешта энг етакчи обсерваторияси сирасига кирди.

Маълумотларга кўра, Майданакдаги тадқиқотлар асосида ҳар йили жаҳоннинг энг нуфузли илмий нашрларида 60 га яқин мақола чоп этилади. Шунингдек, диссертациялар ёқланади. 30 дан зиёд халқаро конференцияда бу ердаги илмий ўрганишлар тақдим этилади.

Иккинчиси эса яқинда Мудофаа вазирлигига тегишли бўлган Майданак ўлчаш мажмуаси. Кейинги йилларда унинг фаолияти тўхтаб қолган. Айни

пайтда мазкур худудда Майданак баланд тоғ туристик марказини ташкил этиш ишлари бошланган.

Замонавий масканлар барпо этилади

Жорий йил 28 ноябрда давлатимиз раҳбарининг "Қашқадарё вилоятининг тоғли-рекреацион худудларида замонавий хизмат кўрсатиш ва туризм объектиларини барпо этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори эълон қилинди. Унга кўра, воҳанинг табиий-иктисодий, жумладан, туристик салоҳиятидан самарали фойдаланиш, мастер-режа асосида хизмат кўрсатиш ва меҳмонхона мажмуалари, маданий-соғломлаштириш, савдо-кўнглолчар ва бошқа объектиларни барпо этиш ҳамда қўшимча иш ўринларини яратиш каби режа-дастурлар тасдиқланган.

— Белгиланган мақсадга мувофиқ, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳамда Давлат активларини бошқариш агентлиги томонидан хорижий давлатларнинг малакали экспертлари ва етакчи компаниялари иштирокида, ривожланган давлатлар тажрибаси асосида лойиҳалар ишлаб чиқилган, — дейди Қашқадарё вилояти Туризм бошқармаси бошлиғи ўринбосари Ғолиб Аллабердиев. — Улардан бири Шахрисабз туманининг "Мираки", "Амир Темур", "Улоч" ва "Полмон" маҳалла фуқаролар йиғинлари худудидagi умумий майдони 240 гектар бўлган ер участкасида замонавий хизмат кўрсатиш мажмуалари ва туризм инфратузилмаси объектиларини, жумладан, меҳмонхоналар, меҳмон уйлари, соғломлаштириш ва савдо-кўнглолчар объектилари, иккинчиси эса Қамаши туманининг "Қатта ўра" МФЙ худудидagi умумий майдони 58,6 гектар ер участкасида меҳмонхона, соғломлаштириш санаторийси, умумий овқатланиш объектилари, дор йўллар, тоғ-чанги комплекси ва бошқа туристик аҳамиятга эга объектилар барпо этилишини назарда тутди.

Шунингдек, Шахрисабз ва Майданак баланд тоғ туристик марказлари ҳамда уларни ривожлантириш ва бошқариш учун давлат муассасаси шаклидаги департамент ташкил этиш ва департаментни Шахрисабз туманида жойлаштириш ҳамда икки марказ худуди чегаралари тавсифи ҳам тасдиқланди.

Айни пайтда вилоят ҳокимлиги ҳузурида департамент ташкил этилмоқда. Тез орада тегишли ҳужжатлар яқинда етказилгач, фаолиятини бошлайди.

Туристик марказлар худудидagi умумий фойдаланишдаги ер участкалари режалаштириш лойиҳаларига мувофиқ, инфратузилма ва иқтисодий аҳамиятга эга объектиларни барпо этиш

учун янги департаментга ҳамда ушбу объектиларни қуриш, сақлаш ва фойдаланиш вазифасини амалга оширувчи бошқа давлат органлари, муассасалари ва корхоналарига доимий фойдаланиш ҳуқуқи билан ажратилади. Тадбиркорлик ва шахарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун мўлжалланган бўш ер участкалари эса мулк ёки ижара ҳуқуқи асосида электрон онлайн аукцион орқали лотларга бўлинган ҳолда реализация қилинади. Бунда, албатта, туристик марказларнинг мастер-режа, бош режа ва батафсил режалаштириш лойиҳаларида назарда тутилган объектиларни барпо этиш шартли қўйилади. Ҳар бир лот бўйича лойиҳанинг тахминий тавсифи ва архитектура қиёфасига, фойдаланишга топшириш муддатига талаблар белгиланади. Ер участкаларини реализация қилишдан тушган тушумлар Қашқадарё вилоятда туризм инфратузилмасини ривожлантириш ва бошқариш департаментига ўтказилиб, унинг фаолияти ҳамда туристик марказларни ривожлантириш, жумладан, йўл-транспорт ва муҳандислик-коммуникация тармоқларини қуриш ва таъмирлаш чора-тадбирларини молиялаштиришга йўналтирилади.

Инвестиция жалб қилинади

Юқоридаги қарор билан маъқулланган ташаббусларга кўра, юртимиздаги қатор тижорат банклари ва инвестиция компаниялари дастлаб туристик марказлар худудида тайёр бизнес шаклида замонавий меҳмонхона мажмуалари, умумий овқатланиш объектилари, дор йўллар, тоғ-чанги комплекси ва бошқа хизмат кўрсатиш объектиларини барпо этиб, кейинчалик уларни "E-auction" электрон савдо платформасида аукцион савдолар орқали сотади

ёки лойиҳадаги улушларни реализация қилади. Ушбу тадбирлар учун Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ҳисобидан мамлакатимиздаги туртта банкка жами 50 миллион АҚШ долларигача микдордаги кредит ажратилади.

Тижорат банклари инвестиция компанияларининг мазкур ташаббуслари доирасида Шахрисабз тумани "Мираки" МФЙ худудида "Шўртан газ кимё мажмуаси" МЧЖга тегишли бўлган 10,6 гектар ерда ҳам замонавий меҳмонхона мажмуаларини барпо этиш мақсад қилинган ва бунинг учун ушбу ер дастлаб Шахрисабз тумани ҳокимлиги захира ерлари фондига берилади.

Шахрисабз ва Қамаши туманининг юқорида қайд этилган МФЙлари худудларида хусусий инвестиция жалб қилган ҳолда 2024-2025 йилларда қўшимча меҳмонхоналар, меҳмон уйлари, хизмат кўрсатиш мажмуалари ва дам олиш масканларини қуриш мақсадида бўш ер участкалари аукцион савдоларга 10 йил муддатда тенг улушларда бўлиб-бўлиб тўлаш шартли билан чиқарилади.

Шахрисабзга парвозлар йўлга қўйилади

Юқоридаги қарор билан Қасаба уюшмалари федерациясининг бу жабҳага оид ажойиб тақлифлари

маъқулланган. Уларга асосан, Шахрисабз тумани "Улоч" МФЙ Қани қишлоғидagi "Тулнора" болалар оромгоҳини реконструкция қилиш ишларини 2024 йил июнь ойида ҳамда санаторийни қуриш ва модернизация қилиш ишларини 2025 йил март ойига қадар якунлаб, фойдаланишга топшириш, шунингдек, Китоб туманининг "Қайнар" МФЙ худудидa 2025 йил 1 сентябрга қадар барча шaroитларга эга замонавий санаторий барпо этиш режалаштирилган.

Шу билан бирга, вилоят туристик салоҳиятини оширишга хизмат қилadиган яна қўлпала аниқлиқларни жорий этиш назарда тутилмоқда. Жумладан, келгуси йил 1 мартдан бошлаб "Uzbekistan Airways" АЖ томонидан Шахрисабз аэропортига парвозларни ташкиллаштириш бўйича топшириқлар берилиб, 2024 йил 1 сентябрга қадар Майданак баланд тоғ туристик маркази худудидagi планетариум, обсерватория, астрономик музей ва атрофни қузатув майдончасини Фанлар академияси тавсияси асосида таъмирлаш-тиклаш ишларини амалга ошириш вазифаси қўйилади.

— Бугунги кунда вилоят ҳокимлиги Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги ва Туризм қўмитаси

билан биргаликда Китоб тумани "Қайнар" МФЙ худудидa замонавий меҳмонхона, сервис ва хизмат кўрсатиш мажмуаларини барпо этишга қаратилган мастер-режа ишлаб чиқмоқда, — дейди Ғ.Аллабердиев. — Бунда туман ҳокимлиги захирасида бўлган, қишлоқ ҳўжалигига мўлжалланмаган 16 гектар ерни 15 миллион АҚШ доллари эквивалентида инвестиция қилиш ва 10 йил муддатда тенг улушларда бўлиб-бўлиб тўлаш шартли билан аукцион савдоларга чиқариш назарда тутилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, вилоятда туризм соҳасини ривожлантириш учун муҳим қадамлар ташланмоқда. Хусусан, Мираки худудидa 147 миллион долларлик 41 лойиҳа амалга оширилди. Пировадидa, бу ерга ташриф буюрувчилар сафи йилга уч миллиондан оширилди. Бир минг етти юздан ортқи иш ўрни яратилади.

Майданак баланд тоғ туристик марказига авваллари 600-700га яқин хорижий келган бўлса, инфратузилма яшиланиши ҳисобига улар сони икки мингдан ортқи режалаштирилган. Маҳаллий сайёҳлар сони эса ўттиз мингдан ошиши тахмин қилинмоқда. Бундан ташқари, савдо шохобчалари, хизмат кўрсатиш объектилари барпо этилиб, янги иш ўринлари очилади.

Акбар РАҲМОНОВ, "Янги Ўзбекистон" мухбири

БОҚИЙ МЕРОС

СИРЛАШНИНГ СИРИ НИМАДА?

ёхуд миллий ғурурнинг ўзбекона йўли

ЮНЕСКО Ҳукуматлараро қўмитасининг XVIII сессиясида "Шашмақом", "Наврўз", "Қатта ашула", "Аския", "Лазги" қаторида қулоччилик санъати ҳам инсониятнинг номоддий маданий мероси рўйхатидан ўрин олди.

Хушхабарни эшитганимиз захоти юртимизнинг таниқли уста қулочлари, улар билан бўлган суҳбатлар хотирамизда қайта жонланди, машаққатли меҳнат соҳибларига хурматимиз минг қарра ошди. Ноябрь ойи ўртасида пойтахтимизда бўлиб ўтган "Craft fair Uzbekistan — 2023" халқаро кўргазмасида ҳам суҳбат бўлганимиз — Фарғона лот усту қулочлар Бунёд Юнусов ҳамда Маруджон Аҳмедов фаолияти ҳақида биланганларимизни газетонларга ҳам илтиҳид. Зеро, ҳар иккиси ҳам машаққатли ҳунари асосида ёш авлодда миллий ғурурни тарбиялаш, юртимиз номини халқаро майдонларда улуглашга ҳисса қўшаётганлардан.

Ҳамма гап қизил тупроқда

— Кейинги йилларда мамлакатимизда ҳунармандларга эътибор анча ошди. Айниқса, Президентимиз 2021 йилда қулоччиликни ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги қарорни имзолагани биз учун байрам бўлиб кетганди, — дейди Риштон туман Ҳунарманд уюшмаси бўлим бошлиғи Бунёд Юнусов. — Негаки, бу ҳужжат билан худудларда қулоччилик аъёнларини тиклаш ва ривожлантириш мақсадида соҳада ихтисослашган марказлар ва галерейлар ташкил этилиб, қулоччилик маҳсулотлари ишлаб чиқарилишини кенгайтиришга йўл очилди. Шунингдек, қулочларни хар томонлама қўллаб-қувватлаш, уста-шоғирда мактаблари фаолиятини тубдан такомиллаштириш орқали ёшларга

ҳунар ўргатиш, шу орқали янги иш ўринлари яратиш, таниқли қулочлар таърибаси асосида қулоччилик аъёнларини кенг тарғиб қилиш бўйича лойиҳаларни амалга ошириш каби чора-тадбирлар ҳам белгилаб қўйилди. Мана шундай эътибор натижасида бугун улут бўлаётган аъёнлар қулоччилик турларининг худудларда тиклана бошлагани аниқ мудоао бўлди. Биз ҳам вилоятларга хомаёни олиб бориш, дастгоҳларни етказиб беришдан ташқари йўқолиб кетган қулоччилик мактабларини қайтадан жонлантираётганимиздан бахтиёримиз. Шуниси қувонарлики, фақат ўзимизнинг юртимиз эмас, қўшимча давлатларга ҳам дастгоҳларимиз, хомаёш ва маҳсулотларимизни етказиб берамиз. Президентимиз Тожикистонга ташрифидан кейин риштонлик усталар ёрдамида Хўжанд шаҳрида Риштон — Хўжанд қулоччилик мактабини ташкил қилди. Ҳозирги кунда қайтадан тикланаётган Хўжанд қалъасидаги барча қошиқлар икки давлат иштирокида ташкил қилинган қўшма корхонада тайёрланапти.

Бунёд Юнусов билан суҳбат жараёнида эътиборимизни тортган жиҳат унинг ўсимликдан ишқорли сир олиш ҳақидаги гапи бўлди. Уста қулочнинг айтишича, Риштон қулоччилигининг ўзига хослиги ва машҳурлиги худудда қизил тупроқ мавжудлигидадир. Буюк ипак йўлининг Фарғона водийсидан ўтвчи қисмидаги кентлардан бўлган Риштон номи қадимий сўғд тилидаги "раш" ("руш", "руши"), яъни "қизил ер" сўздан келиб чиқгани айтилади.

— Яна бир жиҳат шундаки, водийнинг тоғли худудларида қирқбўғим деган ўсимлик ўсади. Уша ўсимликни бир йилда бир марта териб, ишқорли сир оламиз. Бошқа қулоччилик мактаблари қоришмаларни аралаштириб, маҳсулот тайёрласа, Риштон қулоччилигида фақат сув билан тупроқ аралаштирилади. Узага хос ишқорли

сир борлиги учун жуда узоқ йиллардан буюн сирни қўрмайдиган яхши маҳсулотлар тайёрлаймиз, — дейди уста қулоч.

Марказий Осиёда сопол идишлар ишлаб чиқаришнинг дастлабки босқичларида ишқорли ва қалай-қўроғшинли бўёқлар ишлатилган экан. Қалай оксиди ранг учирғичи сифатида қўлланилган. Мис оксиди яшил ва ферузгага яқин рангини берган бўлса, марганец оксиди — тўқ бирнашра (жигарранг) рангини ҳосил қилишда ишлатилган. Қадимда чироқлар ҳам сирланган. Масалан, Пойкент қулоччилик маҳсулотларининг ташриф қоғози айланган дастлабки сирланган сопол идишлар оч яшил, ферузасимон сир билан қопланган. Афросиёб қазилмаларидан топилган маълумотларга кўра, идишларнинг иккинчи гуруҳига хира сирланган ва қўқ-яшил, жумладан, унчалик аниқ чизилмаган идишлар ҳам киритилган. IX аср охирида Хитойнинг чини санъати тасвири остида ишқорлаш усулига барҳам берган тиниқ кўроғшин билан сирлаб ялтиратиш технологияси узлаштирилди.

"Сополга ҳам қоғозга ёзгандек ёзавераман"

Қўп йиллар ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси бўлиб ишлашдан ташқари, 30 йилдан буюн "Ҳунарманд" уюшмаси аъзоси бўлган қулоч Муроджон Аҳмедовга ижодкорлиги кўп келаяпти. Негаки, расм чизишини-да маромига етказадиган қаҳрамонимиз бу борада ҳам ўз йўлини топган. Инсон суратини чизибдиқ машаққатли санъат севимили машғулотли. Адабиётта меҳри булалча қулоч Абдулла Авлоний, Маҳмудхўжа Бехбудий, Абдулла Қодирий сингари буюк сиймолар суратини қулоччилик маҳсулотлари — сопол лаганларда акс эттиради. "Меҳробдан чаён" романи қаҳрамонлари тасвири остига атайин асар номини ёзмаган ҳунарманд шу йўл билан ёшларнинг адабиётга, тарихга қизиқишини оширишга ҳаракат қилади. Яъни қаҳрамонлар қайси адибнинг қайси асаридан эканини топишни ёшларнинг ўзига қўйиб беради. Ҳунарманд буюк адиб Абдулла Қодирийнинг 130 йиллик юбилейига махсус лаганлар тайёрлаяпти.

— Аслида, ёзишдан эринмайман, — дейди собиқ ўқитувчи. — Чунки конспект ёзавериб қўлларимиз ёзишдан толмайди деган бўлиб кетган. Керак бўлса, рубоий, ғазаллардан парчаларни ҳам сопол буюмларимизга қўришга эҳтиёт бўлиш керак. Шу орқали ҳам аждодларимизни нафақат ёшларга, бутун дунёга танитиш мумкин. Шунингдек, ҳар номлари ёзилган буюмларимиз ҳам харидордир. Масалан, пилла, чойнак, лаганларга Хива, Бухоро, Самарқанд, Андижон, деб ёзиб қўйсангиз, аллоамларнинг суратини туширсангиз, нафақат шу худудлар аҳолиси, бошқа юртдошларимиз ҳам фахрланади, уларни сотиб олгиси келади.

Бу — миллий ғурур, фахр туйғуси. Бу — Муҳаммад Хоразмий, Имом Термизий, Мир Алишер Навоий, Заҳриддин Муҳаммад Бобур, Хазиний, Мўқимий, Фурқатга чин ворислик ҳиссини туйиб ашаётган эртамиз эгаларини тарбиялашнинг ўзига хос, ўзбекона йўли.

Муножат МҮМИНОВА, "Янги Ўзбекистон" мухбири

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБОСИДА ЎҚИШ УЧУН МАЗКУР QR-KODNI SKANER ҚИЛИНГ.

"Янги Ўзбекистон" ва "Правда Востока" газеталари таҳририяти ДМ

Бош муҳаррир:

Салим ДОНИЁРОВ

МУАССИС:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобдор. Газета таҳририят компьютер марказида сақланади. Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "ШАРҚ" НМАК масъул. Босмахона телефони: (71) 233-11-07

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.

Нашр индекси — 236. **Бўртма** Г-1246.

Ҳажми — 3 табоқ. **Офсет** усулида босилган. **Қоғоз бичими** А2. Баҳоиси келишилган нарҳда.

"ШАРҚ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.

Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Дилшод Улуғмуродов
Мусаҳҳаб: Шерзод Махмудов
Дизайнер: Зафар Рўзиев

Манзилими:

100060, Тошкент шаҳри,
Шахрисабз кўчаси, 85-уй

Қабулхона: (71) 233-56-33

Девонхона ва эълонлар: (71) 233-70-98

E-mail: info@yuz.uz

Веб-сайт: www.yuz.uz; (71) 233-47-05

ЎзА яқини — 23:05 Топшириди — 23:45